

Voor dienstboden.

<https://hdl.handle.net/1874/351573>

gec.

5

VOOR
DIENSTBODEN.

DERDE DRUK.

TE ROTTERDAM,

bij M. WIJT & ZONEN,

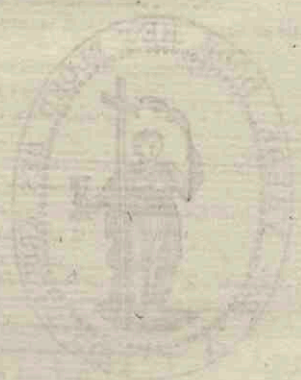
Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1834

No. XXVI.

1800

W. B. STORRETT

ATTEST

W. B. STORRETT

Secretary of the Massachusetts Historical Society

1800

1800

VOORBERICHT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; — namelijk:

R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN MARKEN,
J. CLARISSE, A. L. M. Phil. et Theol. Doct.
en Prof., A. DE VRIES, L. EGELING,
J. C. VORSTMAN, R. ADRIANI, *Predikanten te*
Amsterdam, Hoorn, Leyden en Rotterdam;

overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het neversgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de drukkers dezes, onderteekend is.

M. W. J. S. J. J. J.

I. Oogmerk van dit Geschrift.

Het is voor u, *dienstboden* van onderscheiden geslacht, jaren en stand! dat dit boekje geschreven is door eenen, u onbekenden, vriend, die het recht goed met u meent, zoo gaarne u allen gelukkig zag, en die eenige uren van zijn gewoon werk heeft afgezonderd, om door dit geschrift onder den goddelijken zegen, u nuttig te zijn.

Maar waarom juist voor *dienstboden*? Wat bewoog u, zult gij denken, om bepaaldelijk voor *ons* te schrijven? Hebben wij dan zoo veel meer noodig dan onze heeren en vrouwen, of andere menschen? Neen, niet omdat gij meer noodig hebt, maar omdat er in onze taal voor u in het bijzonder (zoo veel mij althans bekend is) niets bepaald gevonden wordt, hetgeen in een kort bestek het voornaamste en wezenlijkste bevat, dat, volgens den Bijbel, tot uwe onderrigting, bestiering en bemoeiding in uwen stand dienen kan.

Ik dacht meermalen: er zijn zoo vele honderden, ja duizenden in ons land, die in eenen dienstbaren staat zich bevinden; onder dezelve zijn vele brave en achtingswaardige, maar ook vele onwetende of van

den weg reeds afgewekene menschen; velen hunner zijn jong in eene dienst gekomen, hebben weinig onderwijs genoten, en in de huizen, waarin zij dienen, is er soms weinige opleiding; het ontbreekt hun veelal ook aan tijd, aan gelegenheid, en geld om goede boeken te lezen of te koopen. Een klein boekje, dat niet veel kost, dat men als een zakboekje kan bij zich dragen, tusschen beide eens inziet en waarin de hoofdzaak der pligten, die een Christelijke dienstbode te betrachten heeft, goede raad en gepast onderrigt gevonden wordt, dit scheen mij toe, behoefte, en welkom voor u te wezen. Men schrijft zoo veel voor lieden van beschaafden stand, voor kinderen, voor eenvoudigen, maar de goede dienstboden hebben zoo niets, dat eigenlijk voor hen regt geschikt is. Nu, dit gebrek wilde ik eenigermate verhelpen, en u door dit boekje den weg aanwijzen, langs welchen gij meer te vrede, blijmoediger, getrouwer en christelijker in uwen stand kunt verkeeren, en even daardoor uw tijdelijk en eeuwig geluk bevorderen.

De schrijver is een vriend van den Bijbel en van het Christendom, die geene grondige verbetering van een enig mensch, en geene regte pligtsbetrachting in een eenigen stand verwacht, indien ze niet gegrond is op, en voortvloeit uit de vreeze Gods, en het geloof in den Heer Jezus Christus;

die zoo met zijn Bijbel is ingenomen, dat hij denzelfven als de beste en levende bron beschouwt, waaruit alle vermaningen, raadgevingen, vertroosting en hem, ja voor alle standen van menschen kunnen en moeten ontleend worden, en door welke zij alleen kracht en leven ontvangen. Zijn oogmerk is dus niet alleen, dat gij goede oppassende en brave dienstboden zoudt worden, die uwen heeren en vrouwen behaagt, maar dat gij daarenboven vrome christelijke dienstboden moogt worden, die aan den Heer in de hemelen moogt welgevallig zijn.

Leest en herleest dit stukje met aandacht, beproeft u zelve aan het geen u hier gezegd wordt, houdt het voor uw handboek, door eenen goeden vriend gegeven, die u, naar Gods woord onderwijst en den weg, dien gij te gaan hebt, maakt het aan uwe mededienstboden bekend, en, hebt gij gelegenheid, spreekt met hen over het geen daarin voorkomt; vooral denkt voor u zelve ernstig na op het geen u hier geleerd wordt, en bidt God, dat hij door zijnen Heiligen Geest dit zegene voor uw harten.

Och! schonkt gij mij de hulp van uwen geest!
 Mogt die mij op mijn paën ten leidsman strekken!
 'k Hield dan uw' wet, dan leefde' ik onbevreesd,
 Dan zou geen' schaamt mijn aangezigt bedekken,
 Wanneer ik steeds opmerkend waar geweest,
 Hoe uw' geboën mij tot uw' liefde wekken.

Ps. 119 vs 5.

II. *Over den staat der Dienstbaarheid.*

De stand, in welken gij u bevindt, om anderen te moeten dienen, is noch verachtelijk, noch ongelukkig; integendeel zij is noodzakelijk, nuttig, achtungwaardig, en men kan in denzelfven vergenoegd en gelukkig zijn.

In een zekeren zin zijn wij allen elkander dienstbaar, want de een werkt voor den ander. De ambtenaar, de koopman, de ambachtsman moeten op hunnen tijd, en in hun kring anderen ten dienste staan; de een werkt meer met zijnen geest, de ander meer met het ligchaam ten nutte van het algemeen; en ieder heeft zijnen kring, post en werk in de maatschappij. Dat heeft God wijselijk alzoo verordend; want, als alle menschen elkander gelijk waren in zielsvermogens, ligchaamskrachten en geldmiddelen, dan zou de een den anderen niet willen dienen; en de maatschappij kon niet bestaan. Gij zijt nu onder die genen geplaatst, welke in een minderen staat zijn dan de meer gegoede, gij moet in den eigenlijken zin anderen *dienen*; dat is de stand, welken u de Voorzienigheid heeft aangewezen, en gij hebt alle reden, om met die beschikking te vrede te zijn. Ik weet wel, dat *gediend te worden* aangenaamer is, dan te *dienen*; maar het is niet altijd gelukkiger, en menig dienstbode zoude met

zijn heer of vrouw niet willen ruilen. Men kan het zeker in sommige diensten bang en zwaar hebben, maar men is ook vrij zulk eene dienst te verlaten, en zich bij een ander te verhuuren; en daartegen kan men het ook in sommige huizen zeer goed hebben, ja veel beter, dan men het ooit in zijn vaders huis zou gehad hebben; ja er zijn niet weinige dienstboden, die met regt onder de gelukkigste menschen op aarde mogen gesteld worden. Nooit moet men ook vergeten, dat aan alle standen, zelfs aan de meest aanzienlijkste, moeijelikheden en onaangenaamheden verbonden zijn; dit kan niet anders op eene wereld, waar zonde en onvolmaaktheid wonen, en er is misschien geen mensch zoo in de gelegenheid, om, wanneer het hem te zwaar wordt, zijnen toestand te verbeteren, als een dienstbode. In eenen anderen stand geplaatst, en dikwijls tot niets anders bekwaam, kan men niet zoo ligt zijnen staat met iets beters verwisselen.

De dienstbare staat, *zoo als zij onder ons is*, heeft vele *genoegens* en *voordeelen*, ik zeg: *zoo als zij onder ons is*; want in oude tijden, en nog, waar het Christendom niet gevestigd is, kende en kent men niet anders dan *slaven*, die geene beschikking over hunne eigene personen hebben, maar even als huizen en landerijen tot het eigendom hunner meesters behooren, gekocht

en verkocht worden, in den vernederdsten toestand verkeeren, ja meermalen geslagen en mishandeld worden. Hoe veel verschilt hiervan het lot der dienstboden onder ons! zij zijn en blijven *vrije* personen, gaan of blijven naar hunne eigene keus, worden als menschen beschouwd en behandeld, en onder de wet beschermd, indien men hen mishandelde. Deze verzachting van uw lot hebt gij aan dat Christendom te danken, hetwelk ons leert, iederen mensch als onzen naasten, en elken medechristen als onzen broeder te achten en te beminnen.

Ik sprak daar van de *genoegens* en *voordeelen*, aan den staat der dienstbaarheid verbonden; en inderdaad deze zijn niet weinige. Of is het geen *genoegen*, wanneer men niet langer zijnen ouderen of anderen menschen tot last behoeft te zijn, maar voor zichzelf zorgen kan? Is het geen *genoegen* door het dienen in de gelegenheid te zijn, om wat om en aan te krijgen, en daar men niets had, langzamerhand wat te kunnen overgaren? Is het geen *genoegen* wanneer de brave, oppassende, spaarzame dienstbode van zijne of hare verdiensten iets kan bijdragen, om arme ouders of aanverwanten in derzelve nood of ouderdom te verkwikken en te ondersteunen? Is de dienstbare niet bevrijd van die zorgen, met welke vele huisgezinnen gekweld worden, om aan den kost te komen, en het noodige levensonderhoud

te vinden? En nu de *voordeelen* van dezen uwen stand, deze zijn waarlijk ook niet klein; gij hebt huisvesting, kost en loon voor uw dienen, en trekt in evenredigheid met den zwaren arbeid, dien anderen moeten verrigten, en nauwelijks droog brood kunnen bekomen, *veel grooter* winst; gij komt onder vreemden, onder menschen van onderscheiden humeur in een meer beschaafden kring, waar gij dus veel kunt leeren, dat gij anders nooit zoudt hebben kunnen leeren. *Vreemde oogen dwingen best* zegt het spreekwoord, en de ondervinding bevestigt het. Gij inzonderheid die reeds eenige jaren gediend hebt, kunt dit getuigen, als gij eens nadenkt hoe onbedreven en ongemanierd, althans sommigen uwer, waren, toen gij eerst uit uw ouders huis kwaamt, hoe weinig gij van het huishouden wist, hoe gij toen gebreken had, die als wilde loten aan eenen boom zouden opgeschoten zijn, maar die onder vreemden onderdrukt zijn. Gij kunt dit getuigen, wier opvoeding verwaarloosd was, die, gelijk men zegt, van God noch zijn gebod iets wist, en die, onder brave, godsdienstige menschen gekomen, tot kennis en belijdenis der waarheid, en sommige uwer tot de vreeze Gods en het geloof in Jezus Christus gebracht zijt. Hier tegen staan wel andere voorbeelden over van zulken, die in het dienen verwilderd, en door het verkeer met vreemden verleid zijn; maar gelijk elke

stand zijne verzoeken heeft, waar tegen men op zijne hoede zijn moet, zoo is het ook in de dienstbaarheid. Het hangt hier, gelijk altijd, af, in welke handen men valt, wat men zelf kiest, en hoe men zich gedraagt; maar de dienstbaarheid, op zich zelve beschouwd, is geschikt om de menschen tot een stil, werkzaam, huisselijk leven op te leiden; men is in dezelve meer gebonden, de gebreken worden meer door vreemden opgemerkt en bestraft, dan door ouders; en dit een en ander is voor den mensch en vooral voor jonge menschen een allerheilzaamst middel om hen tot nuttige leden der maatschappij, getrouwe huisvaders en huismoeders op te kweeken, gelijk wij in den achtigwaardigen burgerstand de beste huishoudelijke vrouwen, echtgenooten en de voorbeeldigste moeders uit de klasse der dienstboden nog vele mogen vinden.

Het is dus een stand, over welken zich niemand behoeft te schamen, die zelfs zoodanig gewaardeerd wordt, dat brave en getrouwe dienstboden bijna als leden van het gezin beschouwd, in nood en ouderdom zelden verlaten, maar dikwijls tot het einde hunnes levens, liefderijk verzorgd worden.

Maar boven dit alles, het is de stand, waarin de Voorzienigheid u geplaatst heeft, die God voor uwe opkweeking en vorming het best geoordeeld heeft, en in welken gij Hem moet dienen, en Zijnen wil volbrengen.

Uit dat oogpunt beschouwd wordt uwe stand
eerwaardig, en uw werk gewigtig; ontevren-
denheid zou dus opstand tegen God zijn,
en ontrouwheid in uw werk is ongehoor-
zaamheid aan den wil van God zelve.

Welzalig hij, die op U bouwt,
Geheel zijn lot aan U vertrouwt
En dag aan dag op U blijft wachten.
Die, dus gesterkt, in U zijn God,
Ook kinderlijk Uw rein gebod
In zijne roeping blijft betrachten.

Evang. Gez. 162: 4.

III. *De beste Dienst.*

Wanneer ik u eene dienst kon aanwij-
zen, waar gij eenen heer vindt, die vrien-
delijk met u steeds omging, nimmer te veel
van u vergde, die in zwakheid, ziekte en
ouderdom u bijstond, die u als kind in zijn
huis opnam, en u beloofde mede-erfgenaam
van zijne goederen te zullen maken, hoe
zoudt gij verlangen, om den naam en de
woonplaats van zulk eenen Heer te weten!
hoe zoude de een den anderen voorbij
dringen, om in zulk eene dienst te komen!
Zulk een heer bestaat er; het is de koning
der koningen en de heer der heeren, Jezus
Christus. Deze dienst, de schoonste en
beste in de geheele wereld, staat alle dagen
voor u open; Hij roept u om Zijne dienst-
knechten en dienstmaagden te worden, en
er is voor een iegelijk uwer plaats te beko-
men. *Waarom wil Hij u in Zijne dienst*

hebben? Niet, om Zijnen wil, Hij heeft duizende en tienduizende engelen en zalige zielen, die Hem nacht en dag dienen, Hij heeft uwe dienst niet noodig, in Wien de volheid der Godheid woont; maar Hij heeft u lief, en wil u in tijd en eeuwigheid gelukkig maken. *Wat verlangt Hij van u?* Myn zoon! Mijne dochter! geef mij uw hart, zegt Hij: heb Mij lief, vertrouw Mij als uwen leidsman, en gehoorzaam Mijne bevelen; neem Mijn juk op u, en gij zult ruste vinden voor uwe zielen (1). *Wat geeft Hij?* Dat geen vader en moeder, dat geen koning u geven kan, alles, wat gij noodig hebt, en voor uw geluk wenschen kunt. Zal ik het u noemen? Maar het is in geene woorden te beschrijven, vergeving van uwe zonden, vrede in uw gemoed, raad en troost in alle omstandigheden, vernieuwing van hart en leven, hope op en vreugde in God, met één woord: Hij maakt vrij van de slavernij der zonden, verlost van den toekomenden toorn, Hij leidt tot en over den dood, brengt dan bij God in de eeuwige zaligheid, want Hij heeft het gezegd: *daar Ik ben zal ook mijn dienaar zijn* (2), en zoo velen Hem aangenomen hebben, heeft Hij magt gegeven, kinderen Gods te worden, namelijk, die in Zijnen naam gelooven (3), en indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen, erfge-

(1) Matth. XI: 29. (2) Joan. XII: 26. (3) Joan. I: 12.

namen Gods, en mede-erfgenamen van Christus (1). O mijne lieve vrienden! wilt gij regt gelukkig zijn, begeef u dan in deze dienst, en gij zult het u nooit beklagen. Bij Hem is geene aanneming des persoons; een arme dienstbode behoeft voor geen koning achter te staan, want gij zijt mensch! en in menschen heeft God welbehagen. Gij zijt zondaar! en Hij kwam in de wereld om zondaren zalig te maken. Voor Zijne genade is niemand te oud of te slecht, voor Zijne magt is niemand te onkundig of te bedorven, maar ook niemand is te jong om zich in geloof en gehoorzaamheid aan dezen heer te onderwerpen, in hiefde zich aan Hem te verbinden, het jeugdige leven, en de beste krachten Hem toe te wijden. Ei! toeft niet! wendt u naar Hem toe in het gebed, belijdt Hem uwe zonden, roept om Zijnen Geest, hoort naar zijn woord. Hij heeft u reeds door den doop voor Zijne dienst opgeroepen, gij hebt betuigd dezelve te kiezen bij uwe belijdenis, gij hebt het aan het avondmaal op nieuw bevestigd.

Ja! U kiest ons hart
 Eeuwig tot zijn koning.
 Onder vreugd en smart
 Geld' Uw liefd' ons 't meest,
 Strekk' ons hart Uw geest
 Eeuwig tot een woning.

Evang. Gez. 48: 10.

(1) Rom. VIII: 17.

IV. *Hoe behooren christelijke dienstboden naar de leer van het Evangelie in hunnen stand zich te gedragen?*

Dat is eene gewigtige vraag, wier beantwoording gij in het Evangelie vinden kunt. De Apostelen des Heeren, door den Geest van Christus geleid, hebben daaromtrent iets belangrijks geschreven, hetwelk in den Bijbel aangeteekend en bewaard gebleven is, als een onderwijs voor alle dienstboden door alle eeuwen.

Het zijn vier merkwaardige plaatsen, welke u in weinig woorden veel leeren kunnen. De eerste plaats vindt gij Eph. VI: 5-8. *Gij dienstknechten* (Paulus spreekt aldaar tot de slaven, die Christenen geworden waren) *zijt gehoorzaam uwen Heeren naar den vleesch, met vrees en beving* (dat is, met eerbied en ontzag) *in eenvoudigheid uwer harten* (dat is, in alle opregtheid, niet in schijn, maar met welmeenendheid) *gelijk als of gij Christus gehoorzaam waart*. Zoo behoort het ook te zijn. Jezus Christus is eigenlijk onze opperste Heer en eenige Meester die ieder zijner discipelen zijnen plaats en stand in de wereld gegeven heeft, die u in *dat* huis, onder *dien* Heer, onder *die* vrouw gesteld heeft, en wiens wil gij moet volbrengen, door gehoorzaamheid, ondergeschiktheid en getrouwheid aan uwe aardsche heeren en vrouwen. Maar hoe nu dat te doen? Paulus zegt vs. 6: *niet*

naar oogendienst als menschen behagende, maar als dienstknechten van Christus, doen de den wille Gods van harte, onder alles, wat gij doet, Hem zockende te behagen, dienende, (zoo vervolgt de Apostel) met goedwilligheid den Heere en niet den menschen. Dit vergeten de meeste dienstboden, en daarom zijn zij onvergenoegd, ongehoorzaam, tegensprekende, verrigten het werk naar hun eigen zin, ten halve, en niet met gewilligheid of blijmoedigheid; terwijl zij, wanneer zij, volgens Paulus leer, hun werk aanmerkten als een arbeid, dien Jezus Christus hun oplegt, in hetwelk zij Hem moeten gehoorzamen, veel getrouwer en opgeruimder zouden verkeerren. Denkt niet, dat uw werk van te weinige waarde en gewigt is, om het zoo hoog te durven beschouwen. Het komt, mijne vrienden! niet aan op het soort van werk, dat wij verrigten, maar op de gewilligheid en getrouwheid, waarmede wij het volbrengen; en eene geringe dienstmaagd kan in de keuken zoo wel den wil van God doen, als een leeraar op zijn post, en een koning op zijn troon. *Luther* zeide eens aan eene dienstmaagd, die hem klaagde, dat zij geen tijd had, om, zoo als te voren, ook in de week de godsdienst bij te wonen, dat zij in den naam van den Heer Jezus de kamers moest stoffen, en dat als godsdienst beoefenen. Onze vaderen noemden daarom het beroep, waarin iemand

geplaatst was, een *goddelijk beroep*, waarin God hem geroepen en geplaatst had. Men verhaalt van zekeren kluizenaar, die meende Gode regt welgevallig te zullen zijn, indien hij zich van de menschen onttrok, en naar eene eenzame woestijn begaf; aldaar zoude hij tijd hebben, om zich geheel aan lezen, godsdienstige overdenkingen en oefeningen te kunnen overgeven, en langs dien weg een uitstekend vroom man te worden. Maar wat gebeurt? Iemand zegt hem: ik wil u eene geloovige en voortreffelijke Christin toonen, die het veel verder in de godzaligheid gebragt heeft, dan gij. Hij wijst hem een zeker huis aan, waar eene dienstmaagd woonde, wier naam hij hem noemde. Vol nieuwsgierigheid en met hooge verwachting ging de kluizenaar naar de stad, en vond in het aangewezen huis eene meid, die bezig was een bos hout naar de keuken te dragen. Hij vroeg naar haren naam, en bevond, dat het dezelfde persoon was, die hem was genoemd geworden. Hij vraagde haar: wat zijn toch wel uwe oefeningen in de godzaligheid? Zij antwoordde: van bijzondere oefeningen kan ik juist niet spreken; maar draag ik het hout bijeen, dan denk ik aan Hem, die uit liefde voor mij den zwaren last des kruis gedragen heeft, en zoo zoek ik onder mijn werk gedurig aan Hem te denken, en op Hem te zien, en dan valt mij het werk niet moeilijk.

Toen werd de kluizenaar beschaamd, en leerde, dat de ware godzaligheid daarin bestaat, wanneer een ieder het werk van zijn beroep met een oog op zijnen Heer met blijmoedige gewilligheid, en gemoedelijke getrouwheid verrigt (1). Dat is nu den Heere Christus te dienen, en die dit alzo doet, heeft Zijne goedkeuring te wachten. Paulus zegt daarom ter aanmoediging van Christelijke dienstboden, die alzo handelen: *wetende, dat zoo wat goed een iegelijk zal gedaan hebben, hij dat zelve van den Heer zal ontvangen, het zij dienst-knecht het zij vrye.* Het zelfde leert hij Kolos. III: 22-25, waar hij het met deze woorden uitdrukt: *wetende, dat gij van den Heer zult ontvangen de vergelding der erfenis, want gij dient den Heere Christus; maar die onregt doet (zich onbehoorlijk, ontrouw gedraagt) zal het onregt dragen, dat hij gedaan heeft; want daar is geene aanneming des Persoons.* Al is het dan dat uwe heeren naar den vleesch uwe getrouwheid niet beloonen of vergelden kunnen, de Heer in de hemelen zal het niet vergeten, en al waart gij de armste en minste dienst-knechten of dienst-maagden, gij zult, indien gij uit liefde en

(1) Dit verhaal is ontleend uit een Hoogduitsch werkje, genaamd *Christliche Handreichung für dienende weiblichen Geschlechts*, Halle 1821. Van welk wel geschreven stukje bij Hoofdst. 6 en 7 hier en daar eenig gebruik gemaakt is.

dankbaarheid aan Hem, getrouw aan uwen pligt in uwe roeping geweest zijt, deelen in de hemelsche erfenis en ingaan in Zijne vreugde.

De tweede plaats is 1 Tim. VI: 1, 2. De Apostel stelt daar twee gevallen voor: het eene, wanneer een Christen-slaaf eenen ongeloofigen of heidenschen heer had; het andere, wanneer zijn meester ook een Christen was. Hij schrijft nu aan Timotheus, wat deze in beide gevallen aan de dienstboden moest leeren. Die ongeloofige heeren hadden, moesten dezelve *alle eer waardig achten*, hun onderdanig zijn, gehoorzaam; en waarom? *opdat de naam en de leere Gods niet gelasterd wierd*, dat is te zeggen, opdat die met het Christendom onbekende, en tegen hetzelfde vooringenomene en vijandige meesters geene aanleiding zouden hebben, om uit het gedrag der Christen-slaven nog ongunstiger over de Christelyke Godsdienst te denken, als of dezelve voor de goede orde en behoorlijke ondergeschiktheid schadelijk was. Hadden zij daarentegen *geloovige heeren*, die mede Christenen waren, dan moesten zij *die niet verachten*, omdat zij *broeders waren*, den eerbied, de gehoorzaamheid en onderdanigheid niet vergeten, maar *nog veel meer*, met alle gewilligheid en ondergeschiktheid, *hun dienen*, omdat zij *geloovig en geliefd zijn*, als die *dezer weldaad mede deelachtig zijn*. Dat is geen

minder gewigtige les, inzonderheid voor godsdienstige dienstboden, die zeggen God te vreezen, en Jezus Christus lief te hebben. Deze moeten bij menschen, die weinig belang stellen in Godsdienst en ware vroomheid, toezien, dat door hun gedrag de naam en zaak van God niet gelasterd worde, toezien, dat men hen met geene reden beschuldigen kan van traagheid, van oneerbiedigheid, onopregtheid of stugheid, maar zij behooren integendeel door bescheidenheid, naarstigheit, blijmoedigheid, vriendelijkheid en getrouwheid in zulke huizen te toonen, dat de godzaligheid tot alle dingen nut is, en dat vroom spreken en vroom handelen bij hen zamen gaat. En is het, dat zulke godsdienst-lievende dienstboden eenen heer of vrouw hebben, die mede God dienen, dan nooit denken, dat zij met hen op gelijken voet mogen omgaan, en de ondergeschiktheid vergeten, in welke zij door de Voorzienigheid geplaatst zijn. Het Christendom en de godsvrucht verandert de standen niet, die God tot welzijn der maatschappij verordend heeft; maar het moet ons gemoedelijker, gewilliger en getrouwer leeren alle die pligten uit te oefenen, welke in dien stand door God zelve van ons geeischt worden.

De derde plaats is Tit. II: 9, 10. *De dienstknechten vermaant, dat zij hunnen eigen heeren onderdanig zijn, dat zij in alles welbehagelijk zijn, niet legenspre-*

kende, (het zij uit eigene wijsheid, eigenzinnigheid of gemelijkheid) niet onttrekkende, (dat is: zich niet het minste van hun 's heeren goed benaderende) maar alle goede trouw bewijzende, opdat zij (en ziet daar een gewichtig oogmerk) de leer van God, onzen Zaligmaker, in alles mogen versieren, door hunnen wandel, ook in het dienen, toonen zouden dat een Christendiensbode de beste is.

De vierde plaats is, hetgeen de Apostel Petrus schrijft, 1 Petr. II: 18 en vervolgens: Gij huisknechten! zijt met alle vreeze (dat is met ontzag en eerbied) onderdanig den Heeren, niet alleen den goeden en bescheiden, maar ook den harden, (dat laatste is moeilijk, vooral zoo als het toen met de slaven was, wanneer zij onder onmedogende meesters zich bevonden, die ze dikwils sloegen en mishandelden, zonder dat een slaaf zich daar tegen verzetten mogt, of, volgens de wet, regt verkrijgen kon) want, zoo gaat de Apostel voort, dat is genade, (een eervol gunstbewijs, hetwelk God u schenkt) zoo iemand om de conscientie voor God (omdat hij aan God, zijn geweten en zijn plicht getrouw was) zwaarigheid verdraagt, (mishandeld wordt) lijdende ten onregt. Petrus spreekt hier in het algemeen van het lijden om der gerechtigheid wil, om de zaak der waarheid en des Christendoms; dat beschouwt hij

als eer en voorregt, even als wanneer een soldaat op een moeilijke post door zijnen generaal gesteld wordt, dat is een blijk van het goed vertrouwen, dat zijn overste op hem heeft. Voor Christus en om Christus smaadheid te dragen beschouwden de Apostelen doorgaans als eene eer en genade; zie Hand. V: 41. Jezus zelf had de zoodanigen zalig genoemd, en beloofd dat hun loon groot zou zijn in de hemelen (1), maar dan moet het ook geheel zonder eenige schuld aan de zijde van den mensch zijn, want, zegt Petrus, vers 20, *wat lof is het, indien gij verdraagt, als gij zondigt, en daarover geslagen wordt, dan lijdt gij niet als een Christen, maar als een kwaaddoender, maar indien gij verdraagt, als gij wel doet, en daarover lijdt, dat is genade bij God. Want hiertoe zijt gij geroepen, dewijl ook Christus voor ons geleden heeft, ons een exempel nalatende, die, als Hij gescholden werd, niet weder schold, en als Hij leed, niet dreigde.* Dienstboden bevinden zich thans wel niet in het geval, om soortgelijke mishandelingen te moeten ondergaan; maar de hoofdzaak der leer, door Petrus hier voorgedragen, is toch ook nog heden toepasselijk, om namelijk zowel den harden en ongemakkelijken, als den zagten en bescheidenen onderworpen te zijn, toe te zien, dat men niet door

(1) Matth. V: 11, 12.

eigene schuld kwalijk bejegend worde, en dat nooit met drift en omstuimigheid beantwoorde, als Christenen spreken, handelen, lijden en verdragen, en zoo in alles het voorbeeld van den zagtmoedigen, aan God onderworpenen, en het menschelijk gezag steeds eerbiedigenden Heiland trachten na te volgen. Heeft Hij zoodanig tegenspreken van de zondaren, ja zelfs het kruis verdragen en de schande veracht (1), wat behooren wij dan niet, indien wij zijne Discipelen willen genaamd worden, om zj-
nent wil te verdragen?

Beproef, of ooit in schooner licht,
Volmaakter beeld voor uw gezigt,
Van menschelijke grootheid zweefde,
Dan d' echte Christen wezen zou,
Die aan zjn's Heilands leer getrouw,
Haar met zjn hart en daán beleefde,
En daaglijks in die deugden won,
Die Hij door haar bereiken kon.

Evang. Gezang LXXXIX: 4.

V. *Goede en kwade voorbeelden van dienstboden, die in den Bijbel voorkomen.*

De Heilige Schrift is een onwaardeerbaar boek hetgeen in deszelfs Goddelijk gezag en heerlijken inhoud, bij de minste menschen, regt gerekend of geschat wordt. In hetzelve is voor ieder mensch, voor elken stand,

(1) Hebr. XII: 2, 3.

alles te vinden, wat men tot zijne onder-
 rigting, raad en troost in allerlei omstandig-
 heden noodig heeft. Die met zijnen Bijbel
 goed bekend is, behoeft nooit verlegen te
 zijn om te weten, hoe hij zich gedragen
 moet, en ieder, die den weg, daarin hem
 aangewezen, slechts getrouw volgde, zou
 zich daarbij regt gelukkig vinden. Het niet
 kennen, niet hooren, niet volgen van het-
 geen de Bijbel zegt, is de ware en voorname
 oorzaak, waarom er in alle standen zoo vele
 dwaasheden begaan worden, en zoo vele on-
 gelukkig zijn. Ook voor u, dienstboden! is
 er een schat van wijsheid, raad en bemoedi-
 ging in de schrift te vinden. Ik heb een en
 ander daaruit voor u verzameld, en begin
 met de voorbeelden, zoo goede als kwade,
 van dienstboden die in den Bijbel voorko-
 men. De geschiedenis kunt gij in de aange-
 haalde plaatsen zelve nalezen. Ik wil u alleen
 slechts aanwijzen, wat gij uit die voorbeel-
 den moet opmerken en ter harte nemen.

A. *De getrouwe knecht van Abraham.*

Genesis XXIV.

Abraham stelde een groot vertrouwen in
 dezen zijnen knecht, want hij droeg hem den
 last op, om overeenkomstig de gewoonte van
 dien tijd, bij zijne familie eene vrouw voor
 zijnen zoon te zoeken, en die met zich te
 brengen. Dat was inderdaad een zeer gewig-
 tige last, maar de man toonde ook het volle

vertrouwen van zijnen heer waardig te zijn. Welk eene hartelijke belangstelling in de zaak hem aanbevolen! Welk eene stipte getrouwheid in de uitvoering! Welk eene gemoedelijke naauwgezetheid! Welk een godvruchtig bestaan, en biddend opzien tot God, om zijnen weg voorspoedig te maken! Welk eene vrengde en dankbaarheid, toen hij de verhooring zijns gebeds ondervond! Hoe veel goeds en edels zien wij in dezen knecht. Hij staat daar in de geschiedenis als een goede en getrouwe dienstknecht, die hetgeen hij begon, met gebed tot God aanving, en in hetgeen hem ontmoette, de hand van God eerbiedigde. Ziet daar een navolgenswaardig voorbeeld voor u, om de zaken en belangen uwer heeren en vrouwen zoo te behartigen, als of zij de uwe waren, om al hetgeen u bevolen wordt, met de meest mogelijke stiptheid te volbrengen, en *God te kennen in alle uwe wegen, wanneer Hij uwe paden regt zal maken* (1). Zulke dienstboden hebben aanspraak op de dankbaarheid en de liefde van het volk, en dit zal hun ook bijna nooit ontgaan; zij worden de vertrouwelingen hunner meesters, ja, bijna als vrienden van het huis aangemerkt. Het zijn wel altijd niet zulke gewigtige zaken, gelijk *Abraham* hier aan zijnen knecht toevertrouwde, maar indien hij in kleinigheden slordig, en ontrouw geweest ware, zonde *Abraham* hem zeker

(1) Spreuk. III: 6.

deze grootere zaak niet hebben aanbevolen. Wilt gij vertrouwen hebben, dan moet u dagelijks bestaan blijken geven, dat gij het werk uwer heeren ter harte neemt, getrouw zijt aan uw volk, stipt en naauwkeurig in de uitvoering van hetgeen u bevolen wordt.

B. *Josef, of de godvreezende dienstbode.*

Genesis XXXIX.

Ja! mijne vrienden! godsvrucht is ten aller tijd en in alle standen der maatschappij, de hoofdzaak van alles: hierdoor, maar ook hierdoor alleen kan men doen en verdragen wat anders onmogelijk is. *Josef* was als kind en jongeling, door zijne braafheid, de lieveling zijnes vaders: en dit was het ook, waardoor hij, waar hij was, genade vond in de oogen der menschen, en zich zoo voorbeeldig in voorspoed en tegenspoed gedragen kon. En waarin bestond nu zijne godvreezendheid? Was het alleen in bidden, lezen en spreken? ja dit zal *Josef* ook niet verzuimd hebben; maar hij toonde zijne godsvrucht in het getrouw behartigen van alles, waartoe zijn stand hem riep. Toen hij slaaf was in het huis van *Potifar*, was hij zoo eerlijk, vlijtig, getrouw en onberispelijk in alles, dat zijn heer hem alles toevertrouwde; en toen hij boven de andere slaven verheven werd, liet hij zich daarop niets voorstaan, noch veroorloofde zich eenige vrijheid, die hem niet toekwam. Het

was door deze zijne godsvrucht, dat hij aan de verleiding moedig het hoofd bood, de strikken, die men hem spande, ontvlood, en de aanbiedingen, welke hem gedaan werden, standvastig weigerde. *Zoude ik zulk een groot kwaad doen, en zondigen tegen God?* Dit was zijne taal, zijn wapen in den strijd, de vastigheid zijner deugd. Geloof mij, of laat mij liever zeggen, geloof den Bijbel en de ondervinding, dat de godzaligheid tot alle dingen nuttig is, en de belofte heeft van het tegenwoordige en toekomstige leven (1). Gij kunt en zult niet bestand zijn tegen de verzoeckingē, welke u omringen, indien gij niet met uw hart den Heere vreest, en door zulke beginzelen, als *Josef* openbaarde, niet bestuurd wordt.

Maar 's Heeren vrées zal altoos wezen,
 't Begin der wijsheid, wien Gods hand
 Die doet betrachten, heeft verstand;
 Zijn naam blijft eeuwiglijk geprezen.

Ps. CXI: 6.

C. *De lofwaardige dienstmaagd.*

² Kon. V: 2, 3.

Een zeer kort berigt, maar dat toch veel behelst, en zoo tot eere strekt van deze dienstmaagd, dat wij niet kunnen nalaten, haar hoog te achten, en ter uwer navolging aan te prijzen. Zij was niet alleen gevoelig

(1) 1 Tim. III: 8.

getroffen over den ongelukkigen toestand van haren heer, deed wat zij kon, om hem van zijne kwaal te verlossen, door hem den weg aan te wijzen, en het middel bekend te maken, het geen tot zijne genezing strekken kon. Dit alles was braaf en goed, en dit zou ieder van u, vertrouw ik, in soortgelijk geval ook doen. Maar hetgeen eigenlijk haar tot bijzondere eere strekt, is hare godsdienstige denkwijze en geloof. Zij erkende *Eliza* voor een Profeet des Heeren, had diepen eerbied voor hem, en zulke hooge gedachten van de goddelijke magt, schoon er nog geen een voorbeeld van eenen melaatschen bestond, die door *Eliza* genezen was, (want Jezus leert ons, Luc. IV, dat er vele melaatschen in Israël waren, echter niemand dan alleen *Naäman* genezen werd) dat zij niet twijfelde, of deze anders ongeneeslijke kwaal zou door dezen Profeet kunnen weggenomen worden; zij had daarenboven zulk een groot vertrouwen op de goddelijke liefde, dat, al was *Naäman* een vreemdeling en een Heiden, wanneer hij tot God van Israël de toevlugt nam, hij niet zou beschaamd worden. Door zulke gevoelens onderscheidde zich deze dienstmaagd van de meeste harer tijd en landgenooten, welke geene achting voor den Profeet, en geen geloof aan God hadden. Dat wordt nog grooter bij haar, wanneer wij opmerken dat zij nog zeer jong was,

want vers 2 wordt zij genoemd eene *kleine jonge dochter*. Met zulke gevoelens vervuld, en aan dit geloof ook buiten haar vaderland, en in het huis van eenen Heiden vasthoudende, is zij een edel en beschamend voorbeeld voor vele Christen dienstboden, die, hetgeen zij in haar ouderlijk huis geleerd hebben, spoedig vergeten en de beseffen van God en Godsdienst geheel verliezen. Gij allen, die dit boekje leest, neemt een voorbeeld aan dit lofwaardig Israëlitisch meisje. Op welke plaats, in welk huis, onder wat soort van menschen gij ook komen moogt, schaamt u nooit uwe Godsdienst, houdt vast aan den eerbied voor 's Heeren Woord, zoekt eene vaste en levendige overtuiging van de goddelijke magt en liefde, zoo als hij die door Christus en in het Evangelie geopenbaard heeft, te bekomen, en u in dit geloof te versterken. Dit zal u tot troost zijn, en het kan somwijlen anderen tot zegen strekken.

D. *De begeerte om zich te verrijken eene bron van zonde en ongeluk, of het waarschuwend voorbeeld van Gehazi.*

2 Kon. V: 26—27.

Wat ziet gij in *Gehazi*? eenen leugenaar en bedrieger, die zijnen heer, *Naäman*, en nog, het ongelukkigst van allen, zichzelf bedroog. Hij meende zijn heer had

het niet gezien, en hij dacht niet, dat God
 het gezien had. Hij verbeelde zich alles zoo
 slim en wel overlegd te hebben, dat het nooit
 kon mislukken; en ziet, onverwachst komt
 het uit, en hij moet de schande zijner mis-
 daad levenslang dragen. En wat was de
 eerste oorzaak van dit alles? De begeerlijk-
 heid naar de fraaije kleederen, welke hij bij
Naäman gezien had. De zucht om zich te
 verrijken, dat is zulk eene gevaarlijke zaak,
 die men tegenwoordig bij vele dienstboden
 aantrest; men wil pronken, vele vertooning
 maken, boven zijn staat gekleed gaan. Dat
 kan niet geschieden van het loon of verval,
 hetwelk men heeft; men bedenkt dan slink-
 sche wegen, zoekt door list of bedrog te
 verkrijgen, hetgeen men in den regten weg
 niet bekomen kan. En wat is het gevolg?
 vroeg of laat wordt het ontdekt, men wordt
 weggejaagd, en is zijne eere kwijt! Ja het-
 geen nog het ergste is, men heeft geen rust
 in zijn geweten, en moet zichzelven het
 verwijt doen, wanneer men arm en veracht
 is, en nergens kan teregt komen, de eigen
 oorzaak van zijn ongeluk te zijn. Wat ik u
 bidden mag. waakt tegen die ijdele pronk-
 zucht, en de begeerte om alles te willen
 hebben, wat een ander heeft. Indien gij
 hiertegen u niet verzet moet gij vroeg of laat
 tot stappen komen, waarvan de gevolgen
 voor uw geheele leven geducht zijn kunnen.
 Het is zulk eene wijze les: *staat niet naar*

hooge dingen, maar voegt u bij de nederigen (1)? Doet nimmer iets, waarover gij u, zoo het ontdekt wierd, schamen zoudt. Een stuiver met regt en eere is beter dan een gulden met bedrog, en laat de gedachte bij u steeds levendig zijn.

Niets is o Oppermajesteit!

Bedekt voor Uw alwetendheid.

Gij kent me. Gij doorgrondt mijn daân.

Gij weet mijn zitten en mijn staan:

Wat ik beraad' of wil betrachten.

Gij kent van verre mijn gedachten.

Psalm CXXXIX: 1.

E. *De bekeerde knecht Onesimus.*

Brief aan Philémon.

Deze kleine brief van Paulus is voor ieder, maar vooral voor dienstboden belangrijk, dewijl dezelve ons berigt geeft van de teregt brenging van eenen slaaf, die, zoo het schijnt, zijnen Heer *Philémon* bestolen had, en toen weggeloopt was; maar naderhand tot inkeer en besef van schuld gekomen, door Gods genade een geheel ander man, en een waar Christen geworden was. *Paulus* schreef dezen brief, om hem nu bij zijnen Heer wederom aan te prijzen, werdt zijne voorspraak, met eene hartelijkheid en aandrang, als of het zijn eigen broeder en zoon geweest ware. Waarom staat deze kleine brief in den Bijbel? Zou het niet zijn, om voor alle dienstboden,

(1) Rom. XII. 16.

die ooit van den regten weg mogten af-
 dwalen, tot opwekking en aanmoediging te
 zijn, om niet in de zonde voort te gaan,
 of aan de Goddelijke genade te vertwijfe-
 len, maar bij een opregt berouw en verla-
 ten van den dwaalweg, weder te keeren tot
 dien God, die menigvuldiglijk vergeeft, en
 tot dien Zaligmaker, wiens bloed reinigt
 van alle zonden? Is er zulk een om slecht
 gedrag uit de dienst geraakte knecht of
 dienstmaagd, die toevallig dit boekje in
 handen krijgt en dit leest? O denk niet:
 ik heb mijne eer verloren, voor mij is geen
 raad. Neen: hoe zeer menschen u mogen
 verachten en verlaten, en gij u zelve moet
 veroordeelen, Hij, die meer is dan alle
 menschen, de God van hemel en aarde,
 spreekt tot u in zijn woord: *De godde-
 looze verlate zijnen weg, en de ongereg-
 tige man zijne gedachten, en hij bekeere
 zich tot den Heere, zoo zal Hij zich zijner
 ontfermen, en tot onzen God, want Hij
 vergeeft menigvuldiglijk* (1). ONESIMUS,
 een Heidensche slaaf, is bekeerd, en heeft
 genade gevonden bij God en menschen:
 dat is dus ook voor u mogelijk, en, indien
 gij opregtelijk wederkeert, zeker. Maar dan
 ook niet meer gezondigd, en de vermaning
 van den Apostel, Eph. IV: 28, getrou-
 welijk gevolgd: *Die gestolen heeft, stele
 niet meer, maar arbeide liever, werkende*

(1) Jes. LV: 7.

dat goed is met zijne handen, opdat hij hebbe mede te deelen dengenen, die nood heeft.

Komt gij allen! komt tot Hem,
Zondaars komt! wat zou u hind'ren?
Jezus roept u, hoort Zijn' stem!
Hij maakt zondaars tot Gods kind'ren:
Vrij moogt gij tot Jezus gaan,
Jezus neemt de zondaars aan.

Evang. Gezang XXXIX: 4.

VL. *Merkwaardige Bijbelplaatsen, die bijzonder voor dienstboden gepast zijn.*

Matth. XX: 28.

De zoon des menschen is (in de wereld) gekomen, niet om gediend te worden, maar om te dienen.

Looft en aanbidt! Hij, die het geen roof geacht heeft, Gode gelijk te zijn, heeft de gestalte van eenen dienstknecht aangenomen, en dat om uwent wil. Zijn gansche leven was dienstbaarheid aan God en menschen, hij deed vrijwillig volmaakt alles, wat Hem gegeven was om te doen; is gehoorzaam geweest tot den dood, ja tot den dood des kruises. Hoe moeilijk was zijn werk! Hoe veel moest hij opofferen en lijden? Deed hij dat voor u? Wat moet gij dan niet om zijnent wil verdragen? En wat kunt gij met Hem niet doorkomen?

Openb. XIX: 16.

*Hij heeft op zijn kleed en dije geschreven
dezen naam: Heer der Heeren.*

Deze is uw ware Heer. Vergeet niet Hem, boven alles, meer dan uwe aardsche heeren te eerbiedigen en te gehoorzamen. Zonder Hem of tegen Hem vermag geen mensch iets, en waar ons geen schepsel helpt, helpt Hij. Zijn oog ziet u, waar uw heer of vrouw u niet kan zien. Alle knie moet voor Hem buigen, en alle tong Hem belijden, de Heer te zijn, tot heerlijkheid des Vaders.

Gal. III: 28.

*Daarin (namelijk in Christus) is noch Jood
noch Griek, noch dienstbare, noch vrije,
daarin is geen man of vrouw, want gij
allen zijt één in Christus.*

Welk eene vreugde en eere voor u! In het christendom is geen onderscheid; uw heer of vrouw, ja geen koning heeft iets boven u voor in het koninkrijk der hemelen. Één God en Vader, één Heer Jezus Christus, één Geest, één Geloof, één Bijbel, één Doop, één Avondmaal is voor allen. Dezelfde beloften, dezelfde hemel wordt aan allen, die gelooven, toegezegd. Bij God geldt geen onderscheid van geboorte of stand, voor hem zijn wij alle zondaars, en als wij sterven, en in het graf liggen, is de Heer

gelijk aan zijnen knecht. De ware adel is dat wij uit God geboren zijn, de ware schat is Christus te gewinnen, en de ware vrijheid is die der kinderen Gods. Hiervan is niemand uitgesloten, dan die zichzelve moedwillig uitsluit. Tot die eer, rijkdom en vrijheid roept God u door Christus; want er is gene aanneming des persoons bij Hem.

Hand. II: 18.

Ook op mijne dienstknechten en dienstmaagden zal ik van mijnen geest uitstorten.

Daar staat nu *uwe* naam genoemd. Daar ziet gij wat God u geven wil; het grootste en beste heeft de Heer voor u over. Wilt gij dan andere en betere menschen worden? Gevoelt gij, dat gij u zelve geen nieuw hart geven kunt? Wel dan met vrijmoedigheid en ernst om dien geest geroepen, dien God op het gebed schenken wil. Welk een dierbare Bijbel, die zoo veel ook voor dienstboden bevat! Welk een beminnelijk God, die zoo veel ter uwer aanmoediging en vertroosting u beloofde! Zult gij het kunnen verantwoorden, indien gij deze beloften Gods versmaadt? Hebt gij om de vervulling nooit met uw hart geroepen? Bidt, en u zal gegeven worden.

Psalm CXIX: 125.

Ik ben uw knecht.

Kunt gij dit vrijmoedig voor den alwe-

tenden betuigen? Toont gij dit te zijn voor de menschen? zoo niet; wilt gij het dan worden? wilt gij het blijven? Deze vragen zijn wel een stil uur en scherp onderzoek waardig.

1 Kor. VI: 20.

Gij zijt duur gekocht, zoo verheerlijkt God in uw ligchaam en in uwen geest, welke Godes zijn.

Ja! dierb're Jezus! vriend in smart!

Gij slechts hebt aanspraak op ons hart,

Gij hebt ze door uw bloed verkregen;

Ja! dierb're Jezus! ja voortaan,

Moest elke polslag voor u slaan,

Moest gij ons meer dan alles wegen.

Evang. Gezang CX: 5.

Joan. XII: 26^a.

Zoo iemand mij dient, die volge mij.

Waarin? Vooral in deze vijf dingen: In gehoorzaamheid aan God, in nederigheid, in zelfsverloochening, in liefde en in geduld onder lyden. Een Christen moet niet vragen, wat doen de menschen? Maar wat heeft de Heer Jezus gedaan, en hoe is Hij ons voorgegaan?

Dat in mijn denken, spreken, hand'len,

In alles uwe beeldtnis blijk!

Joan. XII: 26^c.

Zoo iemand mij dient, de Vader zal hem eeren.

Dat zegt wat! de Vader zal den dienaar

van zijnen Zoon eeren, *openlijk, voor de geheele wereld, eeuwig, onuitsprekelijk* eeren. Die zulk eene verwachting heeft, stoort zich dan niet aan het grimlagchen, spotten en smaden van menschen, die stof zijn, en tot stof vergaan zullen. Het lagchen en spotten zal eens uit zijn; dan zal het geschreeuw en gejammer van de dienaars der zonde beginnen, maar dan zullen ook de eerekroonen uitgedeeld worden aan de getrouwe dienstknechten en dienstmaagden des Heeren, en als de Vader hen zal eeren, zal de wereld verstommen, zullen de engelen juichen, en zal het Hallelujah van alle de kinderen Gods regt beginnen. Want, indien wij verdragen en volharden, wij zullen met Hem heerschen.

Hand. IX: 6.

Heer, wat wilt Gij, dat ik doen zal?

Die vraag doet gij dikwijls aan uw heer of vrouw, wanneer gij zoo niet bepaald weet, wat nu het eerst moet geschieden, en wat zij liefst hebben, dat gij doen zult; en door zoo te vragen erkent gij hun regt om uw werk te bepalen en uwe gewilligheid om het volgaarne te doen. Maar doet gij die vraag wel aan uwen Heer in de hemelen? Doet gij ze dagelijks, inzonderheid in gewigtige aangelegenheden uwes levens? Waar vinden wij nu het antwoord? In zijn Woord heeft Hij u zijnen wil bekend ge-

maakt, en uw geweten, benevens de omstandigheden, waar in de Voorzienigheid u leidt, zullen het u wel leeren kennen, als gij maar opregt en biddende met den dichter kunt zeggen:

Leer mij naar uw wil te hand'len,
'k Zal dan in uw' waarheid wand'len,
Neig mijn hart, en voeg het zaam
Tot de vrees van uwen naam.

Psalm LXXXVI: 6.

Pred. VI: 12.

Wie weet wat goed is voor den mensch in dit leven, gedurende het getal der dagen des levens zijner ijdelheid, welke hij doorbrengt als eene schaduw?

Dat weet niemand; want de ondervinding leert ons, dat hetgeen wij te voren als goed beschouwden, inderdaad kwaad en schadelijk voor ons was, en hetgeen, waarover wij verdrietig en bedroefd waren, regt goed voor ons geweest is. Gij hebt in uw leven ook dikwijls onaangenaambheden, hetzij in uwe familie, hetzij in de dienst; in welken gij u bevindt, of van uwe kameraden, of waarin dan ook; het gaat u niet zoo goed als gij wenschtet, en als het naar uwe gedachten met anderen is, denkt dan: wie weet wat goed is voor den mensch? Een is er, die het weet, en dat is God, die uw lot bestiert. Zoekt te vrede te zijn met

zijne beschikkingen, laat Hem regeren, en tracht gij maar te leeren uit zijnen weg, en geoefend te worden door denzelfven.

O Vader! wat wij ooit bedoelen,
 Van u afhankelijk ons te voelen,
 Zij onze blijdschap hier beneên!
 Woudt g' altijd onzen wensch verhooren,
 Dan was 't geluk voor ons verloren,
 Uw' wijsheid kent ons heil alleen.

Evang. Gezang XIX: 6.

Hand. V: 29.

Men moet God meer gehoorzamen dan de menschen.

Alles, wat uw heer of vrouw van u vordert, moet gij gaarn en getrouw zoeken te volbrengen, al is het wat zwaar, of in uw oog niet verkiesselijk, want gij doet het niet den menschen maar den Heere Christus. Wordt echter iets van u geëischt, dat duidelijk met den wil van Christus, in zijn Woord ons geopenbaard, strijdig is, bij voorbeeld om door een' leugen hem of haar eenig voordeel aan te brengen, om hem of haar door bedrog te helpen, en eenen anderen schade te berokkenen; dan moet gij God meer gehoorzaam zijn, dan uwen heer of vrouw; volstrekt niet doen, waartoe men u verzoeken wil, met bescheidenheid de reden zeggen, waarom gij dat niet doen moogt, de uitkomst aan God overlaten, en alzoo uw geweten bevrijden.

Phil. II: 14.

Doet alle dingen zonder murmureeren en tegenspreken.

Het is niet hetzelfde, *hoe* men iets doet. Wanneer gij het bevel van uwen heer of vrouw al grommende, gemelijk en stootend volbrengt, gedurig wat hebt in te brengen tegen, en aan te merken op hetgeen zij van u willen gedaan hebben, dan overtreedt gij deze vermaning des Apostels, gij vergeet uwen stand, gij bezondigt u tegen God, gij geeft aanleiding dat uw heer of vrouw in drift geraken, en dat hun hart zich van u aftrekt; want de gewillige knecht en meid, die het nooit te veel is, die nimmer tegenspreekt, al had dezelve mindere bekwaamheden, neemt het hart in; bij dien ziet men veel over het hoofd. Maar dat tegenspreken is een bewijs van eigene wijsheid, en eene zucht om in plaats van onderworpen te zijn, zelf te willen regeren, en dus de orde, die God gesteld heeft, te willen omkeeren. Indien iemand uwer ten dezen aanzien schuldig is, hij trachte zich te verbeteren, en dat morren en tegenspreken af te leeren; hij zal zich vele onaangenaamheden besparen, en meer gunst bij God en menschen vinden.

Phil. IV: 5.

Uwe bescheidenheid zij allen menschen bekend.

Een vriendelijk en bescheiden mensch is ook een beminnelijk mensch; hij daarentegen, die barsch en stug is, en onvriendelijk in zijn spreken, maakt zich geene vrienden, stoot de menschen van zich af. Dat leert de ondervinding; maar bescheiden te zijn tegen ieder, ook tegen zijnen minderen, zelfs tegen onvriendelijke menschen, ja tegen zijne vijanden, tegen niemand een hard woord te gebruiken, integendeel, elk met minzaamheid te behandelen, dit zegt wat meer, en dat is het, wat Paulus hier bedoelt. Het is zoo betamelijk; want ieder mensch, ook de allerlaagste bedelaar, is toch een schepsel Gods en die een mensch, al is het eenen armen, veracht, versmaadt deszelfs maker. Door bescheidenheid kunnen wij veel winnen, vele onaangenaamheden voorkomen, en betrachten, ook hierin, die gewigtige les: *Al wat gy wilt, dat u de menschen zullen doen, doet hun ook alzoo.*

Rom. XII: 18.

Indien het mogelijk is, zoo veel in u is, houdt vrede met alle menschen.

Paulus wist het ook wel, dat men met alle menschen altijd geen vrede kon hebben, of men zou dikwijls de waarheid en zijn

geweten moeten verkrachten, en dat mogen wij nooit doen. Maar een Christen moet toch den vrede, zoo veel, behoudens de waarheid, en de gehoorzaamheid aan God verschuldigd, geschieden kan, zoeken te bewaren. Men kan daartoe veel medewerken, wanneer men, met ongemakkelijke menschen omgaande, wat toegeeft, inschikt, hun zoekt voor te komen, stilzwijgt, niet op zijn stuk staat, noch het laatste woord wil hebben. In menig huisgezin is er twist en krakeel onder de dienstboden, omdat men geene inschikkelijkheid voor elkander heeft, en niet alles, zoo veel men kan, in het werk stelt, om den vrede te bewaren. Als ieder gelijk wil hebben, ieder op zijn regt staat, als men niet wat kan overgeven, wel dan moet er oneenigheid plaats hebben, en welk een naar leven is het niet, alle dagen in twist te leven! uit het eene woord komt het andere, er wordt zonde op zonde begaan, men verbittert zich, en men verontreinigt zijn hart. *Zalig (zegt Jezus) zijn de zachtmoedigen en de vreedzamen, zij zullen het aardrijk beërven, en kinderen Gods genaamd worden (1).*

1 Petr. III: 10.

Wie het leven wil liefhebben, en goede dagen zien, die stille zijne tong van het kwaad.

Zijne tong te bedwingen, is voor ieder
(1) Matth. V: 5, 9.

mensch, vooral voor een dienstbode zulk eene belangrijke zaak; want door dit te verzuimen, heeft menigeen eene goede dienst verloren, en zich zelve in armoede en ellende gestort. Men kan op velerlei wijze met de tong zondigen, niet alleen door vloeken, zweren, schelden, liegen en lasteren, hetwelk schrikkelijke zonden zijn, waarvan ieder, die nog eenig gevoel van godsdienst heeft, den grootsten afkeer hebben moet, maar men kan zich ook hier bezondigen door praatzucht en snapachtigheid. Men ziet of hoort wel eens in huis van den heer of vrouw, of van menschen die daar komen, een en ander, dat niet behoeft, en niet mag verteld worden. Wanneer men nu zijne tong niet kan bedwingen, dan wordt dit al ligt buiten 's huis verhaald; er zijn toch altijd menschen, hetzij in winkels, waar men iets koopt, of elders, die door nieuwsgierigheid gedreven, zich gaarn met een anders doen bemoeijen, of wat nieuws vertellen, die de dienstboden uithooren. Indien men dan de geheimen van het huis overbrengt, misbruikt men het vertrouwen, men verraadt zijn volk, is oorzaak van verdenking en laster en benadeelt dengenen, wiens brood men eet, en wiens geld men trekt, dikwijls grootelijks. Wacht u, om immer van hetgeen in huis gebeurt, tot anderen te spreken, houdt u met menschen, die u uitvragen, niet op,

en vertelt nooit iets, dat gij in tegenwoordigheid van uw volk niet zoudt durven herhalen.

Zet Heer! een' wacht voor mijne lippen,

Behoed de deuren van mijn mond;

Opdat ik mij tot genen stond,

Iets onbedachtzaams laat ontglippen.

Psalm CXLI: 3.

1 Tim. V: 22.

*Heb geene gemeenschap aan anderer zonden,
bewaar u zelven rein.*

Eene gewigtige les! Wanneer anderen eenig kwaad bedrijven in uwe tegenwoordigheid, of dat ter uwer kennis komt, en gij keurt dat door woord of gebaarden goed, gij zijt hun behulpzaam in het verbergen, opdat het niet ontdekt worde, gij zegt er niets van te weten, wanneer zij, die belang hebben om het te weten, u daarop navragen, dan hebt gij gemeenschap aan anderer zonden, gij wordt medepligtig. Zoo ook, wanneer gij uwe ooren leent aan zot geklap, ijdele taal, onbetamelijke gesprekken, daarover mede lagcht, en uwe verontwaardiging aan den lasteraar en spotter niet te kennen geeft, dan oefent gij gemeenschap met de zoodanigen. Ziet toe dat gij u rein bewaart. Hebt een afkeer van het booze, en neemt geen deel aan de werken der ongerechtigheid.

Matth. XXVI: 41.

Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.

Alle verzoekeningen kunnen wij niet ontwijken, maar door waken en bidden kunnen wij ze gelukkig doorworstelen. Tallooze gevaren omringen u, de begeerlijkheden der jongheid, de verleiding van kameraden, het voorbeeld van anderen. Men zoekt u in gezelschappen, op plaatsen en bij menschen te brengen, die voor uwe deugd en geluk gevaarlijk zijn. Men doet u beloften, aanbiedingen, die u bekoren, men weet u het kwade te verbergen, en onder zulk een schijn te doen voorkomen, dat het u aanlaght. Hoe zult gij bewaard blijven in de ure der verzoeking? Geen andere weg is er buiten dien, welken Jezus heeft aangeprezen. Waakt, waakt te aller tijd, vooral tegen menschen, die u zoeken te verleiden, mijd hunnen omgang, onthoudt u van die plaatsen des vermaaks, waar gij zoudt verwilderd worden, waakt vooral tegen die zonde, voor welke gij het meest bloot ligt, steunt niet op u zelven, bidt toch zonder ophouden, dat God u beware en door zijne kracht staande houde.

Wie kan mij helpen? Gij alleen.

Gij zijt mijn' hoop, en anders geen.

Och! dat mijn' zwakheid immer mij,

Tot mijnen nut voor oogen zij!

Och! dat ik op U bouw in nood!

Aan U getrouw tot in den dood!

Evang. Gezang LXXIV: 7.

Mare. XIV: vs. 13.

Wanneer gij in de stad komt, zoo zal u een mensch ontmoeten, dragende een waterkruik.

Zoo sprak de Heiland tot zijne Discipelen, die Hij naar Jeruzalem zond. Hij wist dus den tijd en de plaats, waar die dienstknecht zich zou bevinden, en wat werk hij verrigtte. Daaruit ziet gij, dat Jezus alle uwe wegen en bedrijven kent, dat gij nooit u voor Hem kunt verbergen. Dat strekke u tot waarschuwing voor verborgene wegen; maar het vertrooste u ook bij den geringsten arbeid, wanneer het u zwaar valt, en gij, uit gehoorzaamheid aan Hem, het verrigt. Hij weet het.

1 Kor. X: 31.

Hetzij dat gij lieden eet, hetzij dat gij lieden drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter eere Gods.

Ook bij eten en drinken moet gij God niet vergeten. Met matigheid en dankbaarheid zijne gaven genuttigd, daardoor wordt de spijs geheilgd. Niet als de dieren, zonder bidden of danken, zonder tot den grooten Gever op te zien, gegeten! Wacht u voor alle overdadigheid of verachting van de goede gaven Gods. Erkent uw voorregt boven zoo vele armen en behoeftigen, dat gij dagelijks uwe nooddrift, ja meer dan het noodige bekomen kunt. Denkt veel aan den

Heiland, die gehongerd heeft, en in zijnen dorst, niets anders dan eene edikteug verkrijgen kon. Vergeet niet, dat wij elke kruimel brood, en iederen droppel water, door onze zonden verbeurd hebben, en gij zult God niet alleen met schaamte voor zijne goedheid danken, maar met aanbidding, ook bij uw eten en drinken, de genade van God en de kracht van Jezus verdiensten erkennen.

Joan. VI: 12.

Vergadert de overige brokken, opdat er niets verloren ga.

Hoe bezorgd toont zich hier de Heer Jezus, nadat men tot verzadiging gegeten had, dat er van het overgeschoten niets verloren ging. Ziet daar ons voorbeeld. Het is geen gunstig teeken, wanneer dienstboden, of wie het ook zijn mogen, het zij door onachtzaamheid de spijs laten bederven, het zij door brooddronkenheid, of door ruwheid en slordigheid, het goede eten laten verloren gaan. Elke kruimel brood, elke brok vleesch, of wat het ook zij, is eene gave van God. Dat te verwaarloozen, is de gaven Gods verachten; die dat doen, zijn doorgaans ondankbare en ongevoelige menschen, die door hunne slordigheid en verkwisting naderhand veelal tot armoede komen, en nog wel dagen beleven, dat zij de brokken, te voren baldadig weggeworpen,

gaarne zouden terug wenschen, om hunnen
honger te stillen. Wacht u voor zulk eene
veronachtzaming der goede spijze, zijt zorg-
vuldig om niets te laten verloren gaan, want
gij zoudt u aan eene dubbele zonde schul-
dig maken, tegen God en de menschen,
wier goed gij alzoo verwaarloozen zoudt.

Luc. XVI: 10.

*Die in het minste onregtvaardig is, die
is ook in het groote onregtvaardig.*

Deze uitspraak des Heeren wordt ten al-
len tijde als waarheid bevestigd, en bevat
eene gewigtige les. Aan kleinigheden kan
men dikwijls de menschen beproeven; zij
zijn gewoon die minder te tellen en open-
baren daarin juist wie zij zijn. Die eenen
stuiver ontvreemt, is in staat om ook een
gulden zich te benaderen. Die in eene zaak
van weinig belang zich met leugens behelpt,
zal het ook in gewigtige gevallen doen. Die
eten of drinken buiten voorkennis van den
heer of vrouw buiten het huis draagt, dien
moet men ook slecht genoeg beschouwen,
om andere dingen te vervreemden. Eerlijk-
heid, opregtheid en getrouwheid moet men
tot in de minste kleinigheden betoonen,
want het maakt nooit enig verschil, of de
zaak groot, dan of ze klein is. De aard-
sche en hemelsche regter oordeelen niet
naar de som, die men ontstal, maar of de
wet overtreden is. De dief, die een stuk

lood, en de dief, die eenen zak met geld gestolen heeft, zijn beide oneerlijk, beide schuldig, ja, de eerste kan somwijlen nog meer schuldig zijn, wanneer hij een vertrouwde in huis is geweest, men zich voor hem niet wachten kon, en hij ondankbaar een schandelijk misbruik gemaakt heeft van het goed vertrouwen, dat in hem gesteld wordt. *In het minste getrouw*, daartoe behoort dan ook, hetgeen sommige dienstboden schijnen te vergeten, die er geen kwaad in zien, wanneer zij van de spijzen, of andere dingen, iets weggeven aan armen of brave menschen, zonder weten van hun volk; dat is milddadig zijn van eens anders goed, en inderdaad ontrouwheid.

Rom. XII: 21.

Wordt van het kwaad niet overwonnen, maar overwint het kwaad door het goed.

Belangrijk onderwijs! Wanneer anderen u kwalijk bejegenen, in toorn en drift tegen u uitvaren, schelden en razen, en gij laat u daardoor verleiden om dat weder met schelden en drift te beantwoorden, dan wordt gij van het kwade overwonnen, de zonde heeft u gevangen genomen, gij zijt bezweken in den strijd. Maar, wanneer gij den genen, die u kwalijk behandelt, met bedaardheid, zachtmoedigheid, ja met goedheid bejegent, dan overwint gij het kwade door het goede, gij bewaart u zelyen van

te zondigen, gij beschaamt en ontwapent uwe tegenpartij, en hij wordt daardoor menigmaal zoo getroffen, dat hij geheel tot bedaren komt. Hebt gij met menschen te doen, die driftig, opvliegend en onstuimig zijn, al hebben zij ongelijk, maakt u aan hen toch niet gelijk door hunne dwaasheden en zonden na te volgen. Doet gij uw pligt, zwijgt en zijt zachtmoedig; daardoor zult gij veel kunnen winnen, de vrede van uw hart bewaren en toonen een Discipel van Hem te zijn, die *als Hij gescholden werd, niet weder schold, en als Hij leed, niet dreigde* (1).

Luk. XII: 37.

*Zalig zijn de dienstboden, welke de Heer,
als Hij komt, zat wakende vinden.*

Jezus vergelijkt hier zijne Discipelen bij hetgeen onder de dienstboden meermalen plaats vindt. Als de heer niet t'huis is, veroorloven zich slechte dienstboden somwijlen allerlei ondeugendheden. In plaats van het werk te doen, dat hun, om te verrigten, gegeven was, zitten zij daar lui en ledig, of loopen de deur uit, twisten en kijven, of maken goeden cier, en zijn dartel en losbandig bijeen, zoodat als de Heer t'huiskomt, en onverwacht hen overvalt, dan is alles in de war: men is verlegen, het werk is niet gedaan, het ligt alles overhoop; en ontdekkende, wat in

(1) 1 Petr. II: 23.

zijne afwezigheid gebeurd is, jaagt hij zulke dienstboden weg. Daarentegen de goeden en getrouwen doen hun werk, even of hun heer of vrouw in huis waren; komen deze onverhoeds terug, zij vinden alles in orde. Zulke dienstknechten zijn wakende en wachtende op de komst hunner heeren. Zoo moet het met u zijn, ten aanzien van uwe aardse heeren, en vooral ten aanzien van den Heer in de hemelen. Hij zal ook onverwacht komen, om u door den dood weg te nemen, en hoe geducht zou het wezen, wanneer gij dan zorgeloos, te midden uwer zonden, voor Hem zou't moeten verschijnen, en Hij u eene plaats bij de ontrouwen en goddeloozen zou moeten geven. Maar hoe zalig, wanneer gij dan bereid mogt gevonden worden, bezig in uwen kring Hem te dienen, getrouw in uw werk. Dan zal u de dood niet verschrikken, de eeuwigheid niet ontzetten, want als het leven voor Christus is, dan is het sterven gewin, en de dag zijner verschijning de dag eener eeuwige en volmaakte zaligheid.

O Jezus! dat ik nooit vergeet,
 Dat g' over alles, wat ik deed,
 Hierna de regter eens zult wezen!
 Opdat ik hier, bij elken pligt,
 Bij ieder werk, door mij verrigt;
 Uw' uitspraak afwacht zonder vrezen,
 En juich, daar ik uw toekomst eer,
 Kom, Jezus! ja kom haastig, Heer!

Evang. Gezang CLVIII: 1.

VII. *Algemeene raadgevingen der christelijke wijsheid.*

1. *Zijt voorzigtig in de keus van eene dienst.*

Onderzoekt eerst, of gij voor die dienst berekend zijt, of dezelve uwe krachten niet te boven gaat, en gij wel kunt volbrengen. wat van u gevorderd worden zou. Onderzoekt vervolgens, of die dienst ook voor uwe ziel gevaarlijk zou zijn, en gij daar in verzoeking zoudt kunnen geraken, die voor uw hart en uwe eeuwige belangen hoogst schadelijk zoude worden. In beide gevallen moet gij zulk eene dienst niet kiezen, al waren er nog zoo vele voordeelen te bekomen. *Want, wat baat het eenen mensch, zoo hij de geheele wereld gewon, en hij moest schade lijden aan zijne ziel (1)?*

2. *Bedenkt u wel, eer gij eene andere dienst kiest.*

Waarom wilt gij verhuizen? Om meerder loon te hebben? Om meer tijd voor u zelve, meer gemak, meer vrijheid te hebben? Wat is de reden? Is ze gegrond? Zal het u in eene andere dienst beter gaan, of zal het niet overal onvolmaakt zijn? Bedenkt u toch wel. Alle verandering is geene verbetering. Wispelturigheid en verandering is altijd een gebrek; en dienstboden, die zoo gedurig van dienst veran-

(1) Matth. XVI: 26.

deren, krijgen een kwaden naam; terwijl zij, die lang in ééne dienst blijven, veel beter voortkomen. Paulus schrijft, 1 Kor. VII: 20—24, aan de dienstknechten van zijnen tijd, om niet willekeurig hunne dienst te verlaten, maar in dien stand en roeping, in welke zij geplaatst waren, bij God te blijven, dat is, God te dienen en te vreezen. Dit mag ook door u wel ernstig nagedacht worden.

3. *Vermijdt zorgvuldig alles, wat uw volk billijke reden tot klagen geven kan.*

Bij den besten wil komen er dagelijks toch fouten en gebreken, het zij uit vergeetachtigheid, onoplettendheid, overhaasting, of uit andere oorzaken. Juist daarom moet gij u beijveren, om het in alle dingen zoo goed te maken, als u mogelijk is. Ziet men dan, dat het verkeerde nooit met opzet was, dat gij gaarne genoeg wilt geven, en niet uw eigen hoofd volgt, maar alles zoo wilt ver-rigten, gelijk men u zegt, dan worden die kleinere fouten verschoond en gedragen, en men zal veel in u overzien.

4. *Hebt gij schuld, bekent het openhartig en terstond.*

Er is niets, waartoe de eigenliefde moeilijker te brengen is, dan tot opregte schuldbelijdenis. En er is ook niets, dat leelijker en verderfelijker is, dan het verschoonen, bedekken of ontkennen van zijne misslagen.

Salomo zeide reeds: *Die zijne overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn, maar die ze bekent en laat, zal barmhertigheid vinden* (1). De eerste verhardt zich in de zonde, sluit zich den weg tot verbetering, kan geene vergeving bij God of menschen vinden, en zal zichzelf in het ongeluk storten. Maar door nederige en opregte belijdenis is er vergeving te wachten, terwijl de opregtheid daarin moet blijken, of men het bedreven kwaad vervolgens ook zoekt na te laten.

5. *Spreekt altijd de waarheid, en houdt u nooit met leugens op.*

Wanneer gij u gewent, om altijd rond de waarheid te spreken, dan zal men u steeds vertrouwen, u op uw woord gelooven, en gij zult daardoor u zelve veel verdriet besparen, achting en genoegens ondervinden, en een goed geweten voor God en menschen behouden.

6. *Zijt zindelijk en net in uwe kleeding, maar wacht u voor ijdel en zwier, en u te verheffen boven uwen staat.*

Het is een groot en verderfelijk kwaad, dat onder vele dienstboden is ingeslopen, om zich in kleeding zoodanig op te tooijen, dat men dikwijls geen onderscheid zien kan tusschen de vrouw of de meid. Dat noem

(1) Spreuk. XXVIII: 14.

ik een *verderfelijk kwaad*; want het is de bron van oneerlijkheid, van bedrog en misleiding. Komen de zoodanige tot een huwelijk, dan zijn zij spilzieke vrouwen, slechte huishoudsters, en eenmaal gewoon aan pronk en vertooning, verteren zij wat zij verdienen, maken schulden, en lijden eindelijk armoede en gebrek. Men kan wel net en bevallig zijn, al volgt men in alles de mode niet. Het is zelfs belagchelijk dit te doen. Wanneer men zulke modepoppen ziet, om het even of het onder de dienstboden, of onder de meer aanzienelijken is, dan denkt ieder verstandig mensch: dat is een ledig hoofd en een ijdel hart. De Christen beschouwt de zoodanige als geene discipelen van den nederigen Jezus, terwijl een goede heer of vrouw denkt: zulk een dienstbode wil ik niet hebben; en een braaf man begeert zulke opgeschikte wezens niet voor zijne vrouw. Zij vallen dus in slechte handen, en worden ongelukkig, want hoogmoed komt voor den val.

7. *Wacht u voor gevaarlijke plaatsen en menschen?*

Er zijn soms huizen, in welke een goede vriend of vriendin u zoekt te leiden en bekend te maken, die voor de rust van uw hart zeer schadelijk zijn. Gij ziet en hoort van dingen, die u te voren onbekend waren; gij ontmoet menschen, die u niet nuttig zijn, die u van den goeden weg afleiden,

en in het veruef zouden storten. Men hoort thans, dat dienstboden op plaatsen des vermaaks, in huizen der verleiding, vooral in grootere steden, komen, waar de grondslag voor veler ongeluk gelegd wordt. De verleidingen, en de grondslag tot verleiding zijn ook voor dienstboden meerder, dan in vroeger jaren. Er behoort dus eene dubbele waakzaamheid gebruikt te worden. Het voorbeeld van Dina, Jakobs dochter, die uit nieuwsgierigheid, om een vrolijk feest bij te wonen, ten val gebragt werd (1), zij u tot waarschuwing! Gaat nergens, waar gij niet noodig hebt noch geroepen wordt, of waar gij u verlegen zoudt gevoelen als u een braaf mensch aldaar zag.

8 *Zijt trouw en vertrouwt niemand.*

Dit is een oud Vaderlandsch spreekwoord, hetgeen men niet naar de letter moet verstaan, maar dat wij doorgaans in dien zin gebruiken: weest getrouw aan uwe vrienden en weldoeners, bedekt en verzwijgt hunne fouten, en vertrouwt hunne geheimen niet aan een ander. Het kan ook zeggen: zijt getrouw aan den genen, dien gij door ondervinding als uwen vriend hebt leeren kennen, maar geest uw geheele vertrouwen niet aanstonds aan eenen onbekenden, al komt hij u vriendelijk voor; weest niet te haastig in uwe vriendschap weg te schenken.

(1) Gen. XXXIV.

Hoe men het neemt, het is eene gewigtige les. Vooral moogt gij wel op uwe hoede zijn tegen menschen, die eene buitengemeene vriendelijkheid aan u betoonen, u bijzonder aanhalen, of zoo zonder bijzondere reden geschenken geven. Dat heeft dikwijls eene verkeerde bedoeling, en is wel eens een lokaas der verleiding.

9. *Hetgeen gij wilt dat u geschiede, doet gij hun ook alzoo.*

Deze les, door den Zaligmaker gegeven, als een regel voor ieder mensch, in alle gevallen, en ten allen tijden, is bijzonder voor u belangrijk. Wanneer gij u zelven zoekt te verplaatsen in den stand van uwen heer of vrouw, en gij vraagt u zelven gedurig af: hoe zou ik het van mijne dienstboden verlangen? Zou ik gaarne twee, driemaal hetzelfde willen bevelen? Zou ik die tegenspraak, die behandeling, indien ik meester was, verdragen? En naar dien regel oordeelende, zult gij spoedig gevoelen, wat goed en kwaad is.

10. *Verlaat u niet op uw goed voornemen, noch steunt op uwe eigene krachten.*

Die zich hierop verlaat, zal bedrogen uitkomen. *Buiten* de verzoeking schijnen wij sterk, maar *in* de verzoeking blijkt het, dat wij zonder Gods hoogere bewaring niet bestand zijn. Denkt aan *Petrus*. Hoe veel

beloofde hij; nu hij meende het opregt, maar hoe spoedig bezweek hij! Hoe diep was zijn val! En dat alleen door te veel op zich zelven te vertrouwen. *Zoo dan, die meent te staan, zie toe dat hij niet valle (1).*

Gij weet het, onze kracht is klein,

De driften veel, en 't hart onrein;

Wat wordt er van ons in dien staat.

O Vader! zoo Gij ons verlaat?

Gebed des Heeren, vs. 7.

II. *Begint elken dag met het gebed.*

Niets is betamelijker, noodiger en heilzamer, dan elken dag met God aan te vangen bij het ontwaken. Dankt God voor zijne bewaring en de vernieuwing uwer krachten; bidt Hem om lust, kracht en getrouwheid in uw werk; beveelt u aan de leiding van Zijnen Geest, om u te bewaren voor de zonde; gaat dan, in Hem gesterkt, aan uwen arbeid, en vergeet niet bij alles, wat gij doet, dat gij onder Zijn oog zijt, ja zoekt, zelfs onder uw werk, een bid-dend hart tot Hem te hebben. Begeeft u nooit ter rust, zonder Hem te danken voor den zegen en de hulp dien dag ondervonden, en zonder vooral de verkeerdheden, die gij moogt begaan hebben, voor Zijn aangezicht ootmoedig te belijden, en vergeving te vragen, om de verdiensten van Jezus Christus.

(1) 1 Kor. X: 12.

12. *Leest, kan het zijn, elken dag iets tot uwe opwekking en stichting.*

Veel tijd zult gij door de week niet vinden, om iets nuttigs te lezen. Maar, al kunt gij slechts eenige weinige minuten daartoe afzonderen, maakt daarvan gebruik, al zijn het slechts eenige verzen uit uwen Bijbel, een gedeelte van een Psalm of Lied, of ander goed boek. Gebruikt daartoe vooral den Zondag, wanneer gij meer tijd voor u zelve hebt, en zoekt langs dien weg op te wassen in de kennis en genade des Heeren. God wil het zegenen. Eene enkele bijbelplaats, een enkel woord kan dikwijls, door Zijnen invloed, de heilzaamste uitwerking hebben.

13. *Onderzoekt van tijd tot tijd de gesteldheid van uw hart, en of gij wel bereid zijt voor den dood.*

Op een Oudejaarsavond. Op uwen Verjaardag. Voor het Avondmaal, of ook op andere tijden, doet u zelve de volgende vragen: Ben ik beter of erger geworden? Wien heb ik liever? den Heer Jezus of de wereld? Wien zoek ik te behagen? God of de menschen? Heb ik meerder of minder indruk van de waarheid en mijne eeuwige belangen? Als ik *nu* stierf, wat zoude er van mij worden? Welke zijn mijne gronden? en zijn ze goed? Waarom ben ik nog niet die ik wezen moet? Wat

staat mij meest in den weg? Hoe overwin ik dat? en hoe kan ik worden die ik zijn moet? Deze en dergelijke vragen moeten wij van tijd tot tijd ons zelve voorleggen met gemoedelijken ernst, en als onder het oog van den Alwetenden aan ons geweten toetsen. Wij maken wel nu en dan de rekening op van ons geld, van onze uitgaven en inkomsten, en zouden wij dan onze groote rekening voor God en de eeuwigheid niet opmaken?

Wie zou die harde taak niet vrezen,
Die al zijn zwakke zijden kent,
Wie niet beschaamd en treurig wezen,
Die 't oog naar duizend vlekken wendt?

Maar beter, schuldig zich belijden,
Voor Hem, die hart en nieren proeft;
Dan trotsch een onderzoek te mjden;
Dat ons vernedert en bedroeft.

Treedt toe tot God! Wie is u nader,
Dan Hij, de regter van 't heelal,
Maar ook een regter die als vader,
Hem, die zich vonnist, regten zal?

VAN ALPHEN,

Proeve van Liederen en Gezangen.

VIII. *Woord van liefde en troost aan dienstboden, in verschillende omstantigheden.*

1. *Zijt gij thans buiten dienst, en kunt gij er geene naar uwen zin bekomen?*

Wat is de oorzaak dat gij uit uwe dienst geraakt zijt? Misschien door uwe eigene

schuld, en dan is dit eene gevoelige, maar mogelijk nuttige kastijding van uwe verkeerdheid, om het u af te leeren, en daartegen nadrukkelijk te waarschuwen. Beken dan uwe schuld voor God, zoek er vergeving over, sta naar verbetering; en dan zal God, die alles in zijne hand heeft, ook nog wel uitkomst geven. Zijt gij ook te keurig en wel opgewassen voor zulke diensten, als gij verlangt? Of is het geheel buiten uwe schuld, door een zamenloop van omstandigheden? Bedenk dan, dat er niets bij toeval, niets zonder oogmerk geschiedt. Vraag u zelven af: wat wil God mij hiermede leeren? Misschien gevoel van afhankelijkheid opwekken, aan het bidden brengen, uw geloof, en uwe onderwerping beproeven. Beveel Hem uw lot, wacht op den Heer, en houd zijnen weg, en Hij zal op zijnen tijd toonen, dat Hij het gebed hoort, en u welligt eene dienst aanwijzen, welke gij niet zoudt gevonden hebben, wanneer gij vroeger in eene andere verbonden waart, en voor welke gij Hem naderhand prijzen en danken zult.

2. *Hebt gij eene goede dienst bekomen?*

En dat noem ik zulk eene, waar men u met menschelijkheid behandelt, geeft wat eenen braven dienstbode toekomt, en waar men u tot godsdienst en deugd zoekt op te leiden. Dankt God, dat Hij uw lot zoo

gunstig bestierde, in een gezin bragt, waar gij niet die verzoeking en onaangenaamheden hebt, welke anderen ondervinden, integendeel, rust en vrede geniet, aan orde, zindelijkheid en behoorlijke werkzaamheid gewend wordt, en tevens gelegenheid ontvangt, om uwe godsdienst te kunnen waarnemen. Ziet toe, dat gij dit niet klein acht, uw volk niet misleidt, dat, wanneer zij u tijd geven om te kerk te gaan, gij u niet elders begeeft; of wanneer uwe vrouw de dingen naauwkeurig nagaat, en netheid en orde wil leeren, zij u die vrijheden niet veroorlooft, welke in andere diensten, waar het los toegaat, en ieder doet, wat goed is in zijne oogen, zonder dat men de dienstboden nagaat, wel eens vergund worden, denkt dan niet, dat gij te zeer gebonden zijt; want dat zoude een bewijs zijn, dat gij uit den band zoudt willen springen, de vrijheid misbruiken, en het met u is, gelijk met de kinderen, die meenen, dat de ouders hard handelen, wanneer deze hunnen verkeerden zin niet opvolgen, en hun schadelijke dingen onthouden, terwijl zij naderhand hunne ouders danken moeten, die wijzer waren, dan zij. De boom, die in een goeden grond geplant werd, aan welken alles gedaan is om denzelfen te doen wassen, en die echter niet deugen wil, is een kwade boom, die eindelijk wordt omgehouden en verbrand.

3. *Zijt gij in eene dienst, waar men u geen tijd of gelegenheid vergunt, om den dag des Heeren behoorlijk te vieren en uwe godsdiensl waar te nemen?*

Hebt gij wel ooit met bescheidenheid hierover gesproken? Hebt gij, toen gij u te voren verhuurdet, wel eerst hiernaar onderzocht, en dit als eene voorwaarde bedongen, om daartoe behoorlijke gelegenheid te hebben? Waarom zijn de Roomschegezinde dienstboden hierin getrouwer dan de Protestanten? Hebt gij zelve wel den regten lust? Maakt gij van de weinige gelegenheden, die men u vergunt, wel regt gebruik om de godsdienst waar te nemen? Indien uw hart u niet veroordeelt, en gij, niettegenstaande uw vriendelijk en ernstig verzoek, doorgaans verhinderd wordt, den dag des Heeren Gode waar te nemen, verlaat dan liever zulk een huis, waar men den dienstboden nimmer rust geeft, en zelf God niet dienende, ook anderen verbindert om dit te doen. Gods gebod moet u heiliger zijn, dan dat der menschen, en het heil uwer onsterfelyke zielen moet u meer ter harte gaan, dan tijdelijk voordeel.

4. *Hebt gij nog geene belijdenis van uw geloof afgelegd?*

Stelt dat niet langer uit, zoekt naar de gelegenheid om het noodig onderwijs te bekomen, en als u de tijd daartoe vergund

wordt, besteedt dien daaraan getrouwelijk. Blijft niet langer nit dan noodig is, opdat men door het misbruik der vrijheid, u verleend, niet genoodzaakt worde het verlof in te trekken. Staat liever op zulk eenen dag een uur vroeger op, of werkt zoo veel te ijveriger, opdat het tijdverlies voor uw volk door u vergoed worde; dan zal men zien, dat gij den regten lust hebt, en u niet beletten in het gebruik maken van het onderwijs, dat gij ontvangen kunt. Stelt gij waarlijk belang in de kennis der dingen, die tot uwe eeuwige zaligheid betrekking hebben, dan zult gij zulk eene dienst zoeken, waar men u de gelegenheid vergunnen wil, bij het verhuuren bepaaldelijk van dit stuk spreken, en alzoo toonen, niet moedwillig in een verzuim te volhardden, hetgeen te voren misschien buiten uwe schuld was, maar nu zwaar voor uwe verantwoording leggen zoude.

5. *Hebt gij reeds belijdenis afgelegd?*

Het is noodig, dat gij niet vergeet, hetgeen gij toen beleden hebt, dat gij u zelve beproeft, of gij *nog* in het geloove zijt, dat gij zoekt op te wassen en toe te nemen in de kennis en het geloof der waarheid. Om niet te vergeten hetgeen gij eenmaal beleden hebt, is zeer nuttig u van tijd tot tijd te herinneren de hoofdzaak der leere van het Evangelie, die wij tot onzen troost

en onze zaligheid te gelooven en te betrachten hebben. Hiertoe wil ik u in het volgende hoofdstuk eene handleiding geven. Om te beproeven of gij nog in het geloove dier waarheden zijt, moet gij u zelve afvragen, of gij hiervan in uw gemoed volkomen overtuigd zijt, die waarheden met uw hart en toepassing op u zelve gelooft, ze alle gelooft, en zoo als God ze u geopenbaard heeft in Zijn woord, dan of gij hiervan ook afgeweken zijt. Om op te wassen in de kennis en het geloof der waarheid, moet gij u meer met den Bijbel bekend maken, u zelve meer trachten te kennen, van de openbare godsdienst getrouw gebruik maken, en onder gedurige bede tot God, om den genadigen, en alles vermogenden invloed van den Heiligen Geest, van alle die middelen u bedienen, welke onder uw bereik zijn, en strekken kunnen, om u meer van God en den Heer Jezus Christus, van Zijn woord en van uw hart, en den weg van zalig worden te leeren kennen, terwijl gij ook, zoo veel u de gelegenheid gegeven wordt, het Avondmaal des Heeren, met een ootmoedig, heilbegeerig en biddend hart, als een van God verordend middel, tot versterking van uw geloof, en plegtige verbindtenis aan den Heer Jezus behoort te gebruiken.

6. *Moet gij met kinderen omgaan?*

Het zij dezelve bijzonder aan uwe zorg en toevorzigt zijn aanbevolen, het zij niet; velen uwer verkeerren toch in huizen, waar kinderen zijn, die dikwijls bij u zijn, en dagelijks met u omgaan, ziet dan zorgvuldig toe, dat gij ze noch door uwe woorden, noch door uw voorbeeld bederft. Laat hen nooit iets van u hooren of in u zien, dat voor die jonge en teedere harten kan schadelijk zijn. Een kind is een schepsel Gods, voor eene eeuwigheid geschapen. Jezus spreekt een *wee* uit over hem, die een dezer kleinen ergert, verleidt of bederft. Hoog zal hij het eens opnemen, wanneer er eenig kind is, dat in den dag des oordeels zal moeten verklaren: deze of die heeft den grond gelegd tot mijn bederf. Maar, aan de andere zijde, vrede en zegen over elk, die in de hand Gods het middel geweest is, om in het hart van jonge kinderen een goed zaad te strooijen, dat in volgende jaren, en soms in de Eeuwigheid, heerlijke vruchten voortbrengt. Ik bidde u dan, wanneer u de rust uwer zielen dierbaar is, en gij den toorn Gods niet op u laden wilt, maakt u niet schuldig aan het grootste misdrijf, dat gij immer begaan kunt, eene ziel te verontreinigen, die door Jezus bloed gekocht is, of een leven te bederven, dat tot zulke gewigtige einden van God geschapen is.

Maakt nooit de kinderen bang, vertel hun nimmer onwaarheden, laat hen geen onordentlijk woord van u hooren, zijt steeds vriendelijk voor hen, zoekt hun vroeg, zoo veel gij kunt, wat goeds te leeren; zijt gij zelve onderwezen, leert hun dan geschiedenissen uit den Bijbel, leert hun eene spreuk of een nuttig versje. Zoo kunnen de dienstboden, gelijk de ondervinding meermalen leerde, de gewigtigste diensten aan de maatschappij bewijzen, en engelen Gods zijn in een huisgezin, tot welke Jezus Christus eenmaal zeggen zal: *Over weinigen zijt gij getrouw geweest, over velen zal ik u zetten, gaat in in de vreugde uwer Heeren.*

7. *Hebt gij mede-dienstboden?*

Zoekt in vrede en liefde zamen te leven, verdraagt elkanders gebreken, en geeft geene aanleiding, dat zij u kunnen beschuldigen, of van heerschappij te voeren, of van stugge onvriendelijkheid, of van een ongemakkelijk humeur. Valt er nu en dan een woord voor, laat de zon niet ondergaan over uwe toornigheid, vergeeft elkander, gelijkerwijs God in Christus u vergeven heeft. Zoekt elkander het leven aangenaam te maken, en in de dienstbaarheid tot hulp te zijn. Staat daartoe niet te veel op uw regt, noch op uw eigen zin. Ziet vooral toe, dat gij elkander niet tot afleiding, maar tot op-

leiding zijt; en is het, dat gij onder uwe mede-dienstboden iemand hebt, die zich slecht gedraagt, vermaant den zoodanigen in liefde; wordt hij boos en driftig, zoekt gij dat met zachtmoedigheid te beantwoorden; scheldt en raast hij, bidt gij voor hem; bespot hij uwe naauwgezetheid, godsdienstigheid, verdraagt dit om des Heeren wil, en oefent u zelven ook in het verkeer met uwe mede-dienstboden, om een ongerlijk geweten voor God en menschen te bewaren.

8 *Zijt gij nog jong?*

Vliedt de begeerlijkheden der jonkheid. Vergeet de vermaningen van uwe ouders niet, en zijt voorzigtig in uwe verkeerling. Maakt u niet te gemeenzaam met dartele en losse menschen. Onthoudt u van den omgang met personen, die zich vrijheden en onbetamelijkheden zouden veroorlooven omtrent u. Gij vooral, jonge dochters! sluit uwe ooren voor alle die jongere of meer bejaarde maanen, die beginnen met vlejen, vervolgen met onreine woorden, en eindigen zouden met u ongelukkig te maken. Eerbaarheid en zedigheit zijn de beste wapenen, die den verleider terug houden. Wacht u voor de eerste beginselen der litzinnigheid, toont terstond dat gij een afkeer hebt van alle dubbelzinnige uitdrukkingen, en vermetele vrijpostigheid.

Behoedt uw hart boven alles wat te bewaren is, en bidt dagelijks: *Heer! leidt mij in geene verzoeking.* Vooral vreest God, let op de stem van uw geweten, en vergeet nooit, dat, wanneer de eer en de schaamte verloren wordt, de beste schat en het beste wapen verloren is. Waakt daarom te aller tijd; wederom zeg ik u: waakt en bidt zonder ophouden.

9. *Wordt gij aangezocht tot een Huwelijk?*

Ziet wel toe, aan wien gij u verbindt, want het geluk van uw volgend leven hangt hiervan af. Van waar zoo vele ongelukkige huwelijken en berooide huisgezinnen? Omdat men zoo los en onbezonnen in dit gewichtig stuk te werk gaat. Men trouwt dikwijls zonder dat er een genoegzaam bestaan is; zonder dat men elkander behoorlijk kent, en voor elkander geschikt is. In vroeger tijd zochten de dienstboden eerst eenigen tijd te dienen, en wat bijeen te zamelen, eer zij zich in het huwelijk begaven; maar nu begint men reeds een eigen huishouden, waar de vrouw niets kan inbrengen, dan haar opschik, en de man nauwelijks voor zich zelve alleen de kost verdienen. Armoede, verdriet en berouw zijn de gevolgen, die uit zulke dwaasheden noodwendig moeten voortkomen. Uwe eerste vraag moet zijn, of de persoon, die bij u aanzoek doet, een braaf, oppassend, on-

besproken, godsdienstig mensch is; vervolgens of hij een goed humeur heeft, of hij een behoorlijk bestaan heeft, en gij bij vlijt en spaarzaamheid onder den goddelijken zegen, uw eigen brood zoudt kunnen eten. Ontbreekt het eerste, slaat dan het aanzoek geheel af, want zonder dat is geen zegen te wachten. Ontbreekt het laatste, stelt liever het trouwen uit, dan dat gij u zoo vroeg en terstond in jammer en ellende zoudt storten. Verzint eer gij begint is eene spreuk, die, zoo ergens, dan zeker bij dit stuk te pas komt. Zoekt elkander te kennen, of gij wel voor elkander geschikt zijt. Wacht u voor het loopen met iemand, die u niet meent. Begint deze gewigtige zaak met God, in zijne vreeze, en gedraagt u zoo met en bij elkander, dat gij Zijne goedkeuring en zegen met vrijmoedigheid moogt afsmeeken.

10. *Zijt gij zwak en ziekelijk,*

zoo dat het dienen u zwaar valt? Denkt dat er niets geschied buiten het bestuur der Voorzienigheid, zonder wijze oogmerken. God plaagt of bedroeft de menschen kinderen nooit van harte; zijt daarom niet ontevreden, het is het middel, dat de hemelsche genade gebruikt om u de eeuwige dingen te doen bedenken, en voor dezelve toe te bereiden. Het is wel niet aangenaam; maar het kan voor u nuttig, ja tot

uwe behoudenis zijn, wanneer gij daardoor ge oefend wordt in lijdzaamheid, onderwerping, gebed en geloof. Wie weet, waar het met u zou henen gaan, indien gij eene bestendige gezondheid genoot? Zoekt zulk eene dienst, die uwe krachten niet te boven gaat. Doet zoo veel gij kunt, en is het dat gij u niet meer in staat bevindt om anderen te dienen, ziet biddend op tot God, die de raven hoort, voor de musschen zorgt, en die gezegd heeft: *Ik zal u niet begeven noch verlaten.* Is uw deel dan sober en bekrompen, zoo lang er een God in den Hemel leeft, die aller harten in zijne hand heeft, en uwen toestand kent, moet gij den moed of de hope niet verliezen. *Werpt alle uwe bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u* (1).

Waar ons geen schepsel helpt, helpt Hij;
 Als alles vlugt, staat Hij nabij,
 In rust en vreugd, in nood en strijd,
 Blijft Hij dezeltde t' aller tijd.

Evang. Gezang XX: 7.

IX. *Kort overzicht van de leer des Christendoms, die wij kennen, gelooven, belijden en betrachten moeten.*

A. *Omtrent God.*

In den beginne schiep God hemel en aarde. Gen. I: 1.

(1) 1 Petr. 5: 7.

Hij schiep den mensch naar zijn beeld, man en vrouw schiep hij. Gen. I: 27.

Hij weet ons zitten en opstaan, Hij verstaat van verre onze gedachten. Ps. CXXXIX: 2.

God is groot, en wij begrijpen Hem niet. Job. XXXVI: 26.

Bij God zijn alle dingen mogelijk. Matth. XX: 26.

Hij doet al wat Hem behaagt. Ps. CXV: 3.

Hij is te rein van oogen, dan dat hij het kwaad zou kunnen aanschouwen. Hab. I: 13.

Hij is het, die den schuldigen geenszins onschuldig houdt, maar ook genadig, barmhartig, langmoedig en groot van weldadigheid is. Exod. XXXIV: 6.

Bij Hem is geene verandering of schaduw van omkeering. Jac. I: 17.

God is waarachtig. Rom. III: 4.

Hij houdt trouw tot in eeuwigheid. Psalm CXLVI: 6.

Ik moet dus den diepsten eerbied voor dien God hebben. Hij is waardig dat ik Hem diene, liefhebbe, mij aan Hem onderwerpe, en op Hem vertrouwe. Die God moet mijn vriend, mijn deel, mijn hoogste goed zijn, of ik ben ongelukkig; maar als die God met mij, en voor mij is, dan kan ik, hoe het ook ga, nooit ongelukkig zijn.

B. *Over Gods openbaring aan de menschen.*

De hemelen vertellen Gods eer, en het

uitspansel verkondigt zijner handen werk.
Psalm XIX: 1.

Zijne onzienlijke dingen worden, van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zijne eeuwige kracht en goddelijkheid. Rom. I: 21.

Maar dewijl de menschen in de schepselen God niet leerden kennen, en door de zonde dwaas en ongelukkig geworden waren, heeft het Gode behaagd zich nader aan de menschen te ontdekken door Zijn woord.

Hij heeft dit eerst aan Adam en zijne kinderen, naderhand aan Noach en zijn geslacht gedaan; maar, toen zij de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderden in de gelijkenis van een beeld eenes verderfelijken mensches, en van gevogelte of ander gedierte, Rom. I: 23, en de kennis van God dreigde verloren te gaan, heeft Hij zich Abraham, Izaak en Jakob, benevens derzelve kinderen verkoren, om aan hen Zijne woorden bekend te maken; alzoo deed Hij aan geen volk. Psalm CXLVII: 19 en 20.

Dat deed Hij veeltijds en op velerlei wijze, voormaals door de profeten, Hebr. I: 1. Maar Hij heeft zich nu duidelijk en volledig geopenbaard door zijnen Zoon Jezus Christus.

Wat God zoo van tijd tot tijd aan de menschen van zijnen wil, en den weg onzer behoudenis ontdekt heeft, vinden wij in den Bijbel.

Dat boek erkennen wij voor een woord,

van welks waarheid en goddelijkheid wij overtuigd worden, indien wij slechts den weg, daarin voorgeschreven, inslaan, dan zien, gevoelen en ondervinden wij de waarheid van deszelfs uitspraken, de zekerheid van deszelfs beloften, en het voldoende van deszelfs vertroosting.

Dien Bijbel moet ik kennen, al, wat daar in staat, gelooven, naar deszelfs voorschriften wandelen, en in nood en dood op de uitspraken van dat woord Gods mij verlaten.

C. Over de menschen, zoo als zij naar den Bijbel en de ondervinding zijn.

Door éénen mensch is de zonde in de wereld gekomen, en door de zonde de dood. Rom. V: 12.

Zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods. Rom. III: 23.

Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet. Rom. VIII: 7.

Uit de werken der wet kan geen vleesch geregvaardigd worden voor God. Rom. III: 20.

Zoo gij Heer! de ongerechtigheden, gadeslaat, wie zal bestaan? Psalm CXXX: 5.

Ten zij dat iemand wedergeboren worde, hij kan in het koninkrijke Gods niet ingaan. Joan. III: 3.

De geheele wereld is voor God verdoemelijk. Rom. III: 19.

Dat is uwe en mijn rampzalige toestand, door de zonde. Wij zijn in den grond bedorven, in ons zelve geheel verloren, en buiten staat om ons zelve te verlossen of te verbeteren. Wij zijn alles onwaardig, en indien Gods genade zich over ons niet ontfermt, eeuwig ongelukkig.

D. *Wat God gedaan heeft buiten ons, om ons zalig te maken.*

Hij heeft Zijnen Zoon gezonden in de wereld, om zondaren zalig te maken. 1 Tim. I: 15.

En er is geen andere naam, onder den hemel gegeven, door welchen wij kunnen zalig worden. Hand. IV: 12.

Deze Verlosser, aan wien alle de profeten getuigenis geven, Hand. X: 45, is voor ruim 1800 jaren, op den tijd, door God te voren bepaald, in de wereld gekomen, heeft ons vleesch en bloed aangenomen, en is ons in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Hebr. II: 17.

Het is eene verbazende en onuitsprekelijke liefde dat God de wereld *alzo* heeft lief gehad. Joan. III: 16.

Deze Verlosser, welke is God, boven alles te prijzen in der eeuwigheid, Rom. IX: 5, heeft ons den Vader geopenbaard, Joan. I: 18, want niemand kent den vader, dan de zoon, en dien het de zoon wil openbaren. Matth. XI: 27.

Hij heeft zichzelf aan het geduchtste lijden, en den vreeselijksten dood overgegeven, ter verzoening van onze zonden. 1 Joan. IV: 10. Om ons tot God te brengen, heeft Hij eens voor de zonde geleden, 1 Petr. III: 18. Hij is om onze overtredingen verwond, en om onze ongerechtigheden verbrijzeld, de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op hem. Jes. LIII: 5. God heeft Hem opgewekt uit de dooden, in den hemel gezet, Hem eere en heerlijkheid gegeven, opdat ons geloof en hope op Hem zijn zonden. 1 Petr. I: 21. Van waar Hij eens zal wederkomen om de levenden en dooden te oordeelen. Hand. I: 11.

Welk een licht hier schijn',
 Wat wij heilrijks wenschen,
 Alles, wat wij zijn,
 Zijn wij U verpligt,
 U alleen verpligt,
 Redder van de menschen!

Evang. Gezang XLVIII: 9.

E. *Wat God aan ons doet, om ons van de duisternis tot het licht, en van de zonde tot Hem door Christus te doen wederkeeren.*

Hij gaf ons zijn Evangelie, hetwelk eene kracht Gods is tot zaligheid voor een iegelijk, die geloofst. Rom. I: 16, en hetwelk onze zielen kan zalig maken. Jac. I: 21.

Hij liet ons door den doop afzonderen tot de gemeente, waarvan Jezus het hoofd

is, en wij werden daardoor verzekerd van de vergeving onzer zonden in Zijnen naam. Hand. II: 38, en van de gemeenschap aan zijnen dood en opstanding. Rom. VI: 3, 4.

Hij bestuurt ons lot op zulk eene wijze, als meest geschikt is om ons tot Hem te trekken. Want alle de paden des Heeren zijn goedertierenheid en waarheid. Ps. XXV: 10, en, schoon wij dikwijls moeten uitroepen: *O diepte des rijkdoms, hoe onnaspeurelijk zijn zijne wegen!* Rom. XI: 35, zijn wij tevens verplicht te erkennen, dat al Zijn doen majesteit en heerlijkheid is. Ps. CXI: 3. Al zijn zijne gedachten anders dan onze gedachten. Jes. LV: 8.

O! mijne vrienden! denkt na, wat God al aan u gedaan heeft. Schaamt u, dat gij niet meer dankt, en aanbidt, en dat dit alles geene meerdere uitwerking naliet.

F. De verandering, die in ons moet plaats hebben, om door Jezus zalig te worden.

Geloof in den Heer Jezus Christus is het eerste en eenige middel, waardoor die verandering in ons kan uitgewerkt worden, en waarvan zij begint. Marc. XVI: 16. Hand. XVI: 31.

De grond van dat geloof is niet in ons, maar geheel buiten ons, in de roepstem van het Evangelie, die tot ons komt, Matth. XI: 28. in de verzekering dat hij, die tot Jezus komt, niet wordt uitgeworpen. Joan. VI:

37, in de onveranderlijkheid van de genadigsten en roeping Gods, Rom. XI: 29, in de kracht van Jezus verdiensten, wiens bloed reinigt van alle zonden, 1 Joan. I: 7, en in alle die plegtige verklaringen en beloften Gods, in den Bijbel voorkomende zelfs met eenen eed bevestigd. Ezech. XXXIII: 11, zoodat dit niet te gelooven, genoemd wordt God tot eenen leugenaar te maken. 1 Joan. V: 10.

Dit gelooven is een aannemen van den ganschen Christus, zoo als Hij ons van God gegeven is, tot wijsheid, regtvaardigheid, heiligmaking en verlossing, 1 Kor. I: 30, een overgeven van ons zelve, zoo ellendig als wij zijn, aan Hem, als den eenigen magtigen en volkomenen Zaligmaker, eene geheele verbindtenis en toewijding van onze personen voor tijd en eeuwigheid aan Zijne dienst, met een woord niets in ons, maar alles in Hem te zoeken en te vinden.

Dit geloof reinigt het hart, en is werkzaam in de liefde, het ontstaat uit het gehoor van het woord Gods, Rom. X: 17, en wordt in ons gewerkt door den Heiligen Geest, Ezez. II: 8. Joan. VI: 44. Dien Heiligen Geest nu, die het willen en het werken in ons geeft, Phil. II: 12, wil God schenken op het gebed aan een iegelijk, die denzelve begeert, nog veel meer dan uw vader of moeder aan u goede gaven geven willen. Luc. XI: 13.

Bidt dan, en u zal gegeven worden, dat zegt Jezus, Matth. VII: 7. Bidt, zondaar! Bidt, laat God niet wachten, geen vader is zoo mild.

G. *Die alzoo in Jezus gelooven worden betere menschen.*

De liefde van Christus dringt hen om niet meer zichzelf te leven, maar dien, die voor hen gestorven is. 2 Kor. V: 14, 15.

Zij hebben de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is. 1 Joan. II: 15.

Zij kruisigen het vleesch met deszelfs bewegingen en begeerlijkheden. Gal. V: 24.

Zij verloochenen zich zelve, en volgen Jezus na. Marc. VIII: 34.

Zij roemen niet in zich, maar in God. 1 Kor. I: 31.

Zij leeren matig, godzalig en regtvaardig leven in deze tegenwoordige wereld. Tit. II: 12.

Zij zijn kenbaar aan hun geloof, hoop en liefde. 1 Cor. XIII: 15.

En schoon hun vleesch blijft begeeren tegen den Geest; Gal. V: 17, zij dagelijks in velen struikelen; Jac. V: 2, en niemand op aarde zeggen kan, het alreeds verkregen te hebben, of alreeds volmaakt te zijn, Phil. III: 12, streven zij daarna, hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, en openbaren een anderen geest, dan die der wereld, en zoeken alzoo te wandelen, gelijkerwijs Christus gewandeld heeft. 1 Joan. I: 6.

H. *Die zoo gelooven, en zoo wandelen,
zijn ook gelukkige menschen.*

Zij hebben vergeving van zonden in Jezus bloed. Efez. I: 7.

Geregtvaardigd bij God in Christus, hebben zij vrede met God. Rom. V: 1.

Zij zijn kinderen Gods. Joan. I: 12.

Worden door den Geest geleid, en zijn erfgenamen Gods en medeerfgenamen van Christus. Rom. VIII: 14, 15, 17. Zij kunnen zich met eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde verheugen. 1 Petr. I: 8.

Onder rampen en tegenspoeden, weten zij, dat alle dingen hun mede moeten werken ten goede. Rom VIII: 28.

Als zij sterven, behoeven zij niet te vreezen. Psalm XXIII: 4, Want de dood is voor hen gewin. Phil. I: 21.

Wanneer Jezus komt ten oordeel, dan gaan zij in de eeuwige zaligheid, en ontvangen de kroon der overwinning.

Dit is de leer, die wij belijden. Zalig, die ze met hun hart gelooven, met hunnen wandel versieren, en daarin opwassen en volharden ten einde toe; over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid. Maar, zoo velen er naar dezen regel niet wandelen, en in den zoon van God niet gelooven, ik oordeel hen niet, maar hun vonnis staat geschreven. Joan. III: 36. *Die den zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien. maar de toorn Gods blijft op hem.* Want

de goddeloozen gaan naar de eeuwige pijn, maar de regtvaardigen in het eeuwige leven. Matth. XXV: 46.

God drukke dit op uw hart, eer het te laat is, en leere u de kracht en troost der waarheid kennen voor u zelve, en heilig beleven! Dan zal het u eeuwig welgaan.

Bij M. WIJST & ZONEN, Drukkers van het Nederlandsche
Zendinggenootschap, worden ook uitgegeven
de navolgende Kleine Stukjes.

1. Evangelische herinneringen aan Kranken.	4 15	Ct.
2. Over het nuttig Kerkgaan.	- 10	„
3. Over het doen van Belijdenis.	- 10	„
4. Een woord voor menschen, die niet ter kerk kunnen gaan.	- 10	„
5. Het Christendom beschaamd door Heidenen.	- 10	„
6. Evangelische herinneringen aan Bedroefden.	- 22½	„
7. Evangelische herinneringen aan Vaders en Moeders.	- 20	„
8. Een woord aan Vaders en Moeders over den Doop.	- 05	„
9. Over het allerbeste Boek.	- 20	„
10. Onderwijs over het Bijbel lezen.	- 15	„
11. Levensgeschiedenis van den grootsten Man.	- 25	„
12. Iets over het Avondmaal.	- 15	„
13. Opwekking tot de huisselijke Godadienst.	- 20	„
14. Zamenspraak tusschen drie Vrienden over de Wedergeb.	- 07½	„
15. Het leven van William Kellij.	- 15	„
16. Drie zamenspraken tusschen een' Leeraar en een' Huism.	- 15	„
17. Het dorp Eerenhoef, tot vorigen welvaart hersteld.	- 25	„
18. Het nadeel van het bij de straat loopen der kinderen	- 20	„
19. Waarschuwing tegen de Ontucht.	- 30	„
20. Iets voor herstelden uit krankheid.	- 20	„
21. Iets voor Gevangenen.	- 45	„
22. Geschenk der Christelijke liefde voor kinderen	- 32½	„
23. Geschenk voor Lidmaten der Christelijke kerk.	- 25	„
24. Heb ik wel genoeg voor de Eenwigheid?	- 20	„
25. Tweede Geschenk der Christelijke liefde voor kinderen	- 25	„
26. Voor Dienstboden.	- 25	„
27. Over de Feesten.	- 15	„
28. Iets voor Armen.	- 10	„
29. Jezus, de geneesmeester van zieken.	- 12½	„
30. Evangelische Herinneringen aan oude Lieden.	- 22½	„
31. Verzameling van leez. brieven en opwekkende verhalen	- 20	„
32. Opwekking tot weltevredenheid.	- 20	„
33. Een goed woord aan Christen-ouders over de opvoeding	- 20	„
34. Franks, de kracht des Geloofs.	- 15	„
35. Schets van het het leven van Afrikaner.	- 10	„
36. Waarschuwing tegen het Kwaadspreken.	- 10	„
37. Iets over de Zelfkennis.	- 20	„
38. Een woord van onderrigt en troost in Storfhuizen.	- 25	„
39. Men doet niet, wat men kan.	- 17½	„
40. Vriendelijke raad aan zwaarmoedigen.	- 25	„
41. Waarom word ik niet beter?	- 25	„
42. Wie zijn, hier op aarde, de gelukkigste menschen?	- 20	„
43. Gedonk te Sterven.	- 25	„
44. Het Voorbidden, een pligt der Christelijke liefde.	- 17½	„
45. Opwekking tot getrouwe deelneming in het Maandelijkse Gebed.	- 27½	„
46. Troostwoord voor Christenen, in alle wederwaardigheden.	- 17½	„
47. Bijbelsch Leesboek voor Kranken.	- 20	„
48. Iets uit het leven van Felix Neff, Pred. der Waldensen.	- 25	„

*Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN,
zijn mede te bekomen de volgende Kleine Stukjes.*

No.			
1.	Noodzakelijkheid der kennis van Jezus Christus	ƛ 10	Ct
2.	Het geluk van God tot zijnen Vriend te hebben.	- 15	"
3.	Het waar geluk, geschetst in drie gesprekken.	- 15	"
4.	Van Eijk, iets over de Bekeering.	- 40	"
5.	" " over de Sacramenten.	- 10	"
6.	" " over de Regtzinnigheid.	- 45	"
7.	" " voorbeelden van Vroegbekeerden.	- 40	"
8.	" " bij de uitdeeling des Bijbels.	- 05	"
9.	Jezus, de ware Zondaarsvriend.	- 10	"
10.	Een boekje voor menschen, die het niet willen lezen	- 05	"
11.	De godvruchtige Krijgsman.	- 10	"
12.	Iets over het Vloeken.	- 05	"
13.	Hartelijke opwekking en welmeenende raad.	- 10	"
14.	De weg des Heils, in zestien korte voorstellen.	- 20	"
15.	De godvruchtige Zeeman.	- 20	"
16.	Een woord tot bemoediging.	- 07½	"
17.	Iets over de Vereeniging.	- 15	"
18.	Jonathan de Baggerman.	- 10	"
19.	Franke, heilige en veilige weg.	- 05	"
20.	Overdenking over het Wederzien.	- 10	"
21.	Ernstige gedachten over de Eeuwigheid.	- 07½	"
22.	Raadgevingen. Wenken. Middelen.	- 10	"
23.	Leven en Sterven van een vroeg godvreesend Dochtertje	- 20	"
24.	Onderwijs om zalig te worden,	- 05	"
25.	Het boerenmeisje.	- 02½	"
26.	Jozef.	- 02½	"
27.	Schets van Jezus leven.	- 10	"
28.	Vrolijk uitzigt van een 96 jarigen grijsaard.	- 15	"
29.	De goede Moeder.	- 20	"
30.	Th. Hoog, over de vroege Godzaligheid.	- 20	"
31.	— — — opleiding van het Nagelacht.	- 25	"
32.	Gedachten van een oud Godgeleerden.	- 50	"
33.	Hogendorp, ootmoed voor God.	- 50	"
34.	Wonderbare oogbeschouwing..	- 40	"
35.	Realer, over de Gezangen...	- 15	"
36.	Een boekje voor menschen om den Bijbel te lex. de 25 Ex.	- 25	"
37.	Konigdruppen uit de Steenrots Jezus Christus.	- 20	"
38.	Lessen der wijsheid voor alle Christenen..	- 25	"
39.	Een zestiental beknopte Preekjes.	- 12½	"
40.	Leven en bekeering van vrouw Langerveld.	- 10	"
41.	Th. van der Groe, zaligmakend Geloof.	- 60	"
42.	Kort Begrip der christelijke religie.	- 10	"
43.	Bekeeringges. hisdenissen en Sterfbedden.	- 50	"
44.	Spiegel der goddelijke voorzienigheid.	- 25	"
45.	Leven van M. vrouw Paterson..	- 10	"
46.	Gesprekken en Overdenkingen over des Heilands lijden	- 55	"
47.	idem, idem, (tweede Stukje)	- 55	"
48.	idem, idem, (derde Stukje)	- 55	"
<hr/>			
A.	Black, de Schoorsteenveger.	ƛ 10	Ct
B.	Nimmer te Laat.	- 10	"
C.	Nimmer te Vroeg.	- 10	"
D.	De kracht van de Goddienst.	- 10	"
E.	De Oudejaars-avond.	- 10	"